ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 1/2 »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 Ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیر مسؤلی
بوزانت کچیان
طبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 130 — ՇԱԲԱԹ 1897 ԱՊՐԻԼ 5/17 — 15 ԶԻԼԳԱՏԷ 1314. — 5 ՆԻՍԱՆ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 130

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5/17 ԱՊՐԻԼ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԲԱՑԱԼԵՐԻՑ ԼՈՒՐ ՄԸ

Նիկոմիդիոյ մեր յարգոյ Թղթակից քաջալերիչ լուր մը կը հաղորդէ մեզ։ Այս Դչ. գիւղեր Վիճակին Խառն Ժողովը գումարուեր է։ «Իսխմէյար Մէճլիսի»ի ընտրութիւնը կատարուելէ յետոյ, կարդացուեր է Առաջնորդին մէկ գիրն, որով կը ծանուցանէ թէ ինք Պատրիարքարանէն խնդրած է հարիւր մեծ ու փոքր որբ և որբուհի ղրկել՝ տեղաւորուելու համար Իզմիտի Թեմերուն մէջ։ Սրբազանը կ'ըսէ թէ այս որբեր Իզմիտ գալուն պէս առժամեայ կերպիւ տուները պիտի բաշխուին, մինչեւ որ վերջնապէս զետեղուին գիւղերու մէջ։ Կը յանձնարարէ որ որբերուն ճամբու ծախքն հայթայթելու համար Վիճակային ընդհանուր հանգանակութիւն մ'ըլլայ։ Այս հարիւր որբերէ զատ, զորս տեղաւորել անձամբ կ'ստանձնէ Առաջնորդը, քաղաքին մէջ որբ խնդրող մասնաւոր անհատներ պէտք է դիմեն Առաջնորդարան և արձանագրել տան թէ իրենք մա՞նչ թէ աղջիկ, քանի՛ տարու որբ կ'ուզեն և ինչ պայմաններով։ Այսպիսի տեղական յօժարութիւններ Առաջնորդարանի մէջ սիրով պիտի արձանագրուին և գումարը 10 կամ 20 ըլլալուն պէս, Պատրիարքարանէն խնդրանք պիտի ըլլայ, և բերուածներն իսկոյն պիտի յանձնուին։ Ի վերջոյ, Առաջնորդը կը յանձնարարէ այս կարեւոր խնդիրը մասնաւոր զեկուցումներով գիտցնել իւրաքանչիւր Էսնաֆութեան, ժողովրդեան ըստ կարի մեծագոյն մասն հաղորդ ընելու համար աստուածահաճոյ գործին։ Խառն Ժողովը շնորհակալութեամբ ընդուներ է Առաջնորդին զեկուցումն ու առաջարկներն, և ներկաները մեծ մասամբ նոյնհետայն պատրաստակամութիւն յայտներ են հոգեզաւակներ առնելու, «ես ալ կ'ուզեմ, ես ալ կ'ուզեմ» ըսելով։

Առաջնորդն ուրիշ տնօրէնութիւն մ'ալ ըրեր է նոյն օր։ Առաջնորդական փոխանորդ Տ. Վահան քահանայի միջոցաւ, որ նախագահն է Հայկուհեաց Խնամակալութեան, ի ժողով գումարելով համեստափայլ Տիկինները, ծանուցեր է անոնց թէ հարիւր որբ խնդրած է Պատրիարքարանէն, որք Ալադ Շարթուն մէջ իսկ կրնան ղրկուիլ Իզմիտ. ուստի, Առաջնորդ Սրբազանը կը խնդրէ Նիկոմիդիոյ հայ իգական սեռէն որ պատրաստութիւն տեսնեն որբերն առժամապէս հիւրասիրելու, զանոնք մաքրեն, բաղնիք տանին, և զգեստեղէն հանգանակելով պատրաստեն՝ զանոնք հագուեցնելու համար։ Խնամակալուհի Տիկնայք սիրով ընդուներ են այս բարեգործական առաջարկներ, և խոստացեր են ամէն խնամ տանիլ։

Ահա՛ կարգադրութիւն մը որ պատուաբեր է Նիկոմիդիոյ Առաջնորդին, որպէս նաեւ առաջնորդական փոխանորդ Տէր Հօր։ Եթէ իրենց ձեռներէցութիւն գովելի է, աւելի՛ եւս գնահատելի կը գտնենք իրենց յորդորներուն տրուած յօժարակամ և սիրալիր պատասխանները։ Ապաշխարութեան, ծոմապահութեան, աղօթքի յատկացուած մեծ օրերու մէջ կը գտնուինք, և մեր Իզմիտցի ազգայինք աւելի աստուածահաճոյ կերպով մը չէին կրնար կատարել իրենց քրիստոնէական պարտաւորութիւններն իբրեւ Հայ. Եկեղեցւոյ զաւակներ բայց եթէ առաջադրելով մասնակցիլ այս բարեգործութեան։ Հոգեզաւակ ընդունելու յօժարութիւնը փոյթ չէ որ ուրիշ մօտակայ Թեմերէն ևս ալ կ'արտայայտուի Նիկոմիդիոյ մէջ։ Գոհացուցիչ է որ Իզմիտի մէջ եղածը պաշտօնական ձեռնարկութիւն մ'է, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեան համեմատ Առաջնորդ Սրբազանին կողմէ գաւառին Խառն Ժողովին հաղորդուած, և նոյն Ժողովոյ կողմէ կանոնաւոր արձանագրութեամբ վաւերացուած և հաստատուած։ Առաջնորդն ապահով է թէ ինք հարիւր որբ կրնայ տեղաւորել այն գիւղերու մէջ որոց մշտական այցելուն է ինք, և որոց պայմանները, կարօղութեան և յօժարութեան չափն ո՛չ ոք իրմէ աղէկ գիտէ։ Հարիւր որբէն զատ, հոգեզաւակ ընդունիլ յօժարողները պէտք է Առաջնորդարանին մէջ արձանագրուին, այնպէս որ մեր յարգոյ Թղթակից ապահով է թէ առանց դժուարութեան երկու հարիւր որբ կրնայ հանգիստ տեղաւորուիլ Նիկոմիդիոյ Վիճակին մէջ։

Այս գոհացուցիչ լուրեր առիթ կ'ընծայեն մեզ բարենիշ մ'ալ Նիկոմիդիոյ Ս. Առաջնորդին տալու, որուն ուրիշ գործերը, կամ ուրիշ գործերու մէջ անհոգութիւնն, յառաջագոյն քննադատած ըլլալով, անկողմնակալութեան պարտ կը սեպենք իր լաւ մէկ գործը գովելու մասին ալ առաջինն ըլլալ։ Ապահով ենք որ այս տողերով մեր արտայայտած զգացման հաղորդ են մինչեւ իսկ Ն. Գերապատուութեան ամենաջերմ հակառակորդները դպրոցական և այլ տեղային հարցերուն մէջ։ Հասարակաց կարծիքը մեր մէջ բաւական կրթուած է արդէն որպէսզի նոյն իսկ մեր քննադատած անձնաւորութեան լաւ գործերն որոշենք և անկեղծապէս գովենք։ Արդէն, եթէ մնած ճամբուն մէջ յարատեւէ, այսինքն՝ եթէ շարունակէ Վիճակին օրինաւոր ժողովներուն հետ գործել և անկազմ անկերպարան մարմիններուն տեղ օրինաւոր նոր մարմիններ ընտրել տալ, ապահով ենք թէ Առաջնորդը կրնայ իր կողմ շահիլ ամէնէն խստապահանջ քննադատներն անգամ, և վերջ տալ բոլոր այն դժգոհութիւններու որք ցարդ արտայայտուեցան ազգային մամլոյն մէջ։

ՎԱՇԽԱՌՈՒՆԵՐՈՒՆ

ԶՈՀԵՐԸ

ԴՈՂԴՈՋՈՒՆ ՍԻՄՈՆ՝ ԲԱՐԻ ԳԵՂԱՑԻՆ

Խեղդ-աչուն էր և գիշեր. Նոյեմբերի այն երկէն գիշերներէն, որ կարծես թէ է՛լ բարիլոյս չեն ունենար։ Հովերու թրաթափ արշաւանք մը կը սուրար Մուշի դաշտի մէկ ծայրէն դէպ միւսը, Գրնկէօլի քամին, և Ոսպնաբերդի խապիկը մոլեգին կերպով գիրար կը կոտրէին, մանաւանդ արեւմտահիւսիսի կողմէն՝ զուռ ու խլացուցիչ չվչվոցներ հանելով։ Երկնքի անսահման կապուտակը կորած էր պօռթկալու աստիճան ուռած, թուխ ամպերով և անթափանց քողք մը փռուած լուսնակի և աստղերաց դէմ։ Մթութիւնը չօշափելի կերպով կը խտանար, չէին երեւեր, ո՛չ հօտաղներու սիրունիկ աստղը, ոչ Կարւան-կորուսը, ոչ Լուծքը և Սանամոր յարգի՝ առասպելեալ համաստեղութիւնը։ Խօ՛լ խաւար ամէն կողմ, Գել-փառանին անգամ չէր կրնար շարժուիլ, և եթէ գիր, գիր, Սէրկիի և Դաղոնայ սաբերու գագաթէն չցոլային փեյակի կարմրուկ կէծեր, ուղեւորը պիտի նախապաշարուէր կարծել զինքը դժոխքի սահմաններու մօտիկ՝ Մաղէ կոմո-րջի ներքեւ ծգուած յաւիտենական տարտարոսը։ Կէս գիշեր չեղած, հովերը մեղմացան, ու փեյակին յաջորդեցին ղըրղըղալից որոտներ։ Ամպերն՝ ինչ որ պօղոօւլէ (1) տակ՝ էն քա՛ն ճնշուեցան, ու իրար քամեցին, և ահա՝ ղըրըժ, ղըրըժ (2) կարկտախառն անձրեւ մը տեղաց, որու հօ-լոյը (3) սար ու ձորը թնդացուց։ Եդ ահաւոր մթութեան ու սառուցիչ ցուրտին մէջ, ով գէլ գազանը կը սասկեցնէ, մարդ մ'երեւցաւ նախասպառական հողաբլրակի մը մօտերը՝ կքած ծանրիկ բեռան մը ներքեւ, ու կամկա՜ր, կամկա՜ր պօռթելով հեղեղահար տղմուտ գետինը, մօտեցաւ անոր աւերակներուն, ու շնչասպառ նետուեցաւ ամայի ու զարըղընդալից խառոյներէն միոյն մէջ։ Նա ուշկիկ մը իր բեռը վար դրաւ խարխուլ խառոյին մէկ անկիւնն, ու սրտախռով ծֆ մը քաշեց։ Պահ մը լռութիւն տիրեց խառոյին մէջ, եւ անձրեւը կը հըրխար։

Յանկարծ խորունկ վշվշալու (4) ձէնիկ մ'ալ բրդաւ։ Ճամբորդին բեռնակը ծերունի մ'էր, ոտքէ ձեռքէ ինկած։ Նա պահիկ մը լռելէ յետոյ, իր խաչած (5) բերանը բացաւ, և ծածուկ ու յուսահատաբար կ'աղօթէր — Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա, կ'ըսէր ու կը կրկնէր։ Հիմայ մէկի տեղ երկու հոգի էին։ Մէկը՝ 60-70 տարեկան ծերունի մը, հալած մաշած, միսն ալ, ոսկորն ալ։ Գրեթէ մերկ էր։ Իր հալաւի ամբողջութիւնը կը կազմէին հին չապիկ մը, կարկտնուկ սեւ քաճկոնակ մը, սեւ վարտիք մը, ուրկէ կը չարմաղուէին քամին և անձրեւը։ Գլուխը բրդէ փոլոր մը և ոտքերուն զոյգ մը դադան (6) բուշ, առանց տրեխի։ Երկրորդն, երիտասարդ 25-30 տարեկան, մաշէ այաղով մը և մաշէ վարտիքով. բոլորովին բոբիկ, երկուքն ալ ոտնէ գլուխ թրջուած՝ ուռի պէս կը դողային։ — Փա՛ռք քեզ, Աստուած, փա՛ռք քեզ. էս տա՛լոն ալ պէտք է քաշէի, գերեզմանի դուռ հասած ծեր մը, հովին և անձրեւին առջեւ, է՛. մեղաւոր եմ, մեղքս շատ է, մեղա՛յ, Տէր Աստուած... — Պապի՛կս, մի՛ նեղանար, Աստուած զնեղն ալ դրեր է, զդեղն ալ, ի՛նչ էնինք աղքատութիւն է, չանաժան մենք ենք. քու աղեկներն ենք, որ էս օր քեզի ձգեցինք անձրեւու, ցրտու առջեւ. հա՛, մեղաւոր մենք ենք։ — Չէ, զաւակս, Աստուած երբ որ ոտք ու ձեռքս առաւ, հոգիս ալ քաղէր, գիտէի թէ՝ գլխ կը սիրէր։ Թեւ ու թարթափ չունիմ, եղեր եմ բեռդ (7) մը միս, ընկեր ձեր վզով, ընկեր դաշտ ու դուրան. ու վախնամ անհաղորդ մեռնիմ... Ու ըսկսեց հեկեկալ ու լալ։ Անոնք հայր և որդի էին։ Նորա տղան Յոլէն սաստիկ յուզուեցաւ իր ծերուկ հօր այդ վշտերուն առջեւ, բայց իր կորովը շատ էր, նա չուզեց խապառ վհատիլ թուլանալ. իրենք ինքնակամ ինկած էին անձրեւին առջեւ, իրենց մշակական տան մէկ կարեւոր հաշւոյ մը համար տեղ մը պիտի զիմէին, բարեկամի կը զիմէին և պէտք է այդ գիշեր հասնէին, եթէ ոչ նիւթական ծանր վնաս մը պիտի կրէին. ուստի սրտապնդեց զինքն և հօրկանը դառնալով ըսաւ.

—Պապիկս, քու Ջուլոթակներու աբեւո՛ն եղնի, մի՛ լար, մի՛ կոտրեր ծընգներս, որ կարենամ քեզի չալկել, կանչէ՛ զԱստուած քիչ մ'էլ ծկլինք էս փլի տակ, էս ս-մ-ս ունիմ, որ խօ-ջէը (8) պիտի ցրուէ ամպերն, անձրեւը կը դադրի, ու մենք զագըշտեւլով (9) պիտի հասնինք մեր բարեկամ Խեղըրին տունը։

—Խելօ՛ւկ, տաք տեղէ ձէ՛ն կուտաս, արունդ ե՛ռ է, անթետակդ հաւկիթ կ'եփի, մինչ խեղճ հէրիկդ, ցաւագար, անկ՝ չորհո՛ռ չունիմ վրէս, հազա՛ր ափսո՛ս, խաբո-բէն ու խարտֆէն նազով կը հագնէի, իսկ էսօ՛ր . . .

—Է՛, ի՛նչ էնինք, Աստուա՛ծ էսպէս կամեցեր է. էս օր աղքատ ենք, չէ՞ դու ամէն օր կ'ըսես մեզի զԱստուած կանչէ՛ք սիրտով սրտով. չէ՞ դուն կ'ըսէիր, թո՛ղ չէն եղնի ձեր սիրտ, թող չէն եղնի ձեր հոգին։

—Անտէ՛ր եղնի աղքատութիւնը, չէ սիրտս փրփրեր ալիք կիտայ, եւ հեղ մ'էլ մեղա՜յ կ'ըսեմ, կարելի է Աստուծոյ կամքն էր, որ իմ ծով տունը ցամքէր, սէլս շրջուէր (10), ու սէլուորը տակ մնէր. բայց —Աստուած ոչ կամի մեղաւորին—կ'ըսէ Սուրբ Գիրքը, որդիս։ Շիտա՛կ է, սար չկայ որ ձուն չդնէ, եդ ամէն ողորդ, համբայ էր, աղքատոյ։ Աղէ՛կ աղքատ, Աստուծոյ աղքատ. արի տե՛ս չորս հատ եզնուկ մանցեր էր, էն էր մեր տան հոգու ապրուստն, ու մեր պարտատէրն, Ըռ...քօ՛ն է՛ս հոգեկորուս գիշեր չոգեր վէր սրտիս, երկու հարիր ղուրուշի տեղ չորս եզներս կ'ուզէ ծախել։ Ի՛նչ անաստուածութիւն, առածս հարիր քանի էր, չորս ամսու մէջ հասուց երկու հարիրի. էնով էլ չգոհացաւ. էս օր բուան տանենի՝ բութ-կոկորդ դրած կը զօրէ,—կամ չորս հարիրը Ըռ...ն, կամ չորս եզներս կ'ուզէ. չթողուց որ էս ադամայ գիշերն էլ լուսնար, հապա կամ՛ քար ու փե՛տն իլայ. եղաւ որ Խեղըր փարա չտուաւ, կամ ծանօթ փայիզով տուաւ, ի՛նչ էնիմ...

—Ինչ պիտի էնիս հէրիկ, աչքէ քու կռիշտն ու բոլոր, ուրիշ աղքատներ ի՞նչ կ'ընեն. չեղաւ, չեղաւ. կենդանի միաս զուն ու զաւակներդ. արդէն էդ եզներ մի՛ սսյեր. մէկը չաւաւ մէկը կ'առնէ. մենք ալ երեք եղբայրներս կ'առնենք իրար կ'երթանք ղու-բղամ, մեր հոգին կը հանինք ու ձեզ կը պահինք . . . Հա՜, է՞ու ալ պէտք էր հոգի՛ս—թողնէր ձեր վէրքն ու վէրիկ, ձեր օրհնուկ օճախը, ձեր հէրիկն ու մէրիկը, երթա՛ք ղուրէթ ղու-բղամ. ու ես՝ ոտք մ'սալին, մէկ անդին, ձեր կարօտո՜վ, երթամ խաչերով քաղաք, ու ձեզնէ մէկը չգըկէ գնէ գլխ գերեզման։ Որ ա՛յնպէս եղնի, Աստուած միկոյ առնէր հոգիս, քու թեւերո՛ւդ մէջ. է՛լ հանգիստ կը մնէի։ Ու ծերունին արտասուեց։ Անձրեւը կը շարունակէր, Յոլէի սիրտ կրակն ինկած կը վառէր, ու ցուրտը կը մանէր, կը մխուէր ծուծն ու ոսկորը միանգամայն։ Չգիտեմ քանի վայրկեան, քանի ժամ մնացին այդ հալի մէջ հոգեկան ու մարմնական տանջանքով։ Վերջապէս Աստուած ողորմեցաւ՝ անձրեւը դադրեցաւ, կը սըրսըրար. մինակ, Գրգուռի և Գուրգուռի գլուխներու վրայ սահած ամպերէն քանի մ'աստղեր, ամպերը կը կտրատուէին իրարմէ, երկինքը բաց ու խուփ կ'ընէր ու լուսոյ նշուլներ ծփծփալով մթութեան մէջ՝ ճամբուն հետքերը կը բանային։ Կրկին տղան չալակն առաւ ծերունին և իր հաստ փայտին վրայ ինկած՝ ճամբ կտոր սկսաւ յառաջանալ դէպ Ս. գիւղը։ Լուսով լուսաւորն իր դէմքը դուրս տուած էր խամաւր բերդի վրայէն։ Չնայելով թէ Յոլէն մինչ ծնգները կը խրէր տղմերուն մէջ առանց յոգնիլ ուզելու կը յառաջանար։ Իր բեռնուկը արամ-տարամ ու լուռ էր։ կ'երթային առանց գիտնալու թէ ո՞ւր կ'երթան։ Սեւ բախտը չճպտեցաւ, անոնց ամպերն իրար եկան. երկինքն ալ, կայծակը դղըրդալից զարկաւ իրենցմէ քանի մը քայլ հեռաւորութեամբ զուգարած կոնի բուլի (թփի վրայ։ Եւ այդ հարուածէն՝ երկուքն ալ խելաճ, փշամած՝ թողունք անոթի, մասուրին ու ակլող էին, ապա մաքառ քիթ ու բերնի վրայ երթալով ու սահելով գլխիվայրէ մը, որ բարձրացած էր ձորակի մը վերեւ, ուշաթափ, գլոր մլոր ինկան առուակին ջրերուն մէջ։ Բայց ո՞վ էր այս ծերուկը։ — Սիմոն կը կոչուէր նա, Խ. Գիւղի Շահմուրատենց ռէս Օհնէի որդին էր։ Մեծ անէն, մեծ հօրմէ սերած, ժառանգած էր մեծ ու օրհնուկ հոգի մը։ Խ. Գիւղի ժողովրդին մէջ այն միակ վարդն էր, որ կրցաւ ու գիտցաւ քաղցրութեան, բարութեան և ջերմեռանդութեան հոտերը բուրել։ Հօրը անդրանիկն էր այն, նորա կանանչ արեւը, բոլորուկ և հովան լուսինը։ Օհնէն Սիմէին է՛նքան սիրեր էր, որ մանկութեան Ս. Կարապետի վանքը դրեր, Պօլսեցի ծանօթ Միքիէլ Պօղոս պատուելիի օրով, և յաջողեր էր իր փափագներու համաձայն՝ հասարակ ընկերցանո-բեան տիրացու մ'ընել զայն։ Միքիէլի հալածուելէն յետոյ՝ շուտով Սիմոնը վանք թողած, իր պապուն վանք տունը դարձած էր, այն օր՝ երբ հոն հաւ-էլ խը միայն պակաս էր։ Ջուլոթակ ջուլոթ ջուլոթակ սէլեր կը ճռնչէին, ոչխարներու ճիւղեր, զուարներու նախիրներ սար ու ձորը կը բռնէին, և տան թոնիրի բոլոր 30-40 հոգիներ կը զուգուրէին։ Մաղկահասակ ամուսնացաւ, և դեռ երիտասարդ Գիւղապետութեան փայտն իրեն տրուեցաւ։ Նա կը դնէր ծաղկենկար արաղճի, նախչուն էր չապիկը, շալվարը, կրծկալը, և ղամ-ղաղլամը ուսերէն կախուկ։ Սակայն իր յաջողութիւնը կարճ եղաւ։ Գիւղական հաշուց համար Կարին ըրած ձմեռնային ուղեւորութենէն կարծես ղըրկո-ղըրկ եղաւ։ Տուն հասնելուն՝ կորմը ...ին դափաւ վրան, հիւանդացուց, պառկեցուց, ու վեց ամիս չարչրեց զինքն։ Հիւանդութեան հետեւանքն այն եղաւ որ անոր ձեռքն ու ոտքը տկարացան, թուլացան կէս քաշուելու պէս, և նիւթական աշխատութեան կարողութենէ զրկուեցաւ։ Անոր վրայ՝ տունն խռովեցաւ, խանգարեցաւ, համաձայնութիւնը քակուեցան, բաժնուեցան ու բաժնեցին, և Հանճոյա-Բէ-նը ծուխ պէս թռաւ հեռացաւ։ Օտար աղջկանց հետ՝ սեւ օճը տուն մտած և տան դուռը ճանէն ելած էր։ Սիմէն հօրը նման՝ գեղացիներու ամէն մշակական էր. խնդրոց վերաբերմամբ անաչառ, ուղղադատ և բարեխիղճ էր։ Երկիւղած աղօթասէր. ամէն աղօթրանին և արեւագալին եկեղեցին էր, իբր ջերմեռանդութեան կենդանի և բարի օրինակ գեղացւոց։ Իր կինն անարծաթ չինական բժշկուհի մ'էր, յօդակապ, վիրակապ, որ ժառանգական էր իրենց սերունդին։ Նա կը մխիթարէր Սիմէնը, անոր բարի փափաքներուն համեմատ ընդունելով, խնամելով՝ ձեռքը, ոտքը, ոսկորները կոտրած, ճմլուած, տեղէ ելած, եւն., այդ կարգի հիւանդներն, որոց շատերը շաբաթներով տուն կը պահէր և ջրէ կը բժշկէր։ Սիմէն երբ չկրցաւ գիւղապետութեամբ ծառայել, իր սենեակը վարժարանի յատկացուց, և թէպէտ հիւանդագին, ծունգ չոգելով կը սովրեցնէր գեղացի հօտաղներուն Մեսրովբի տառերն, և երգել տալով «Առաւօտ լուսաւոր»ը, «Պայծառ տաղը», «Զանազան գարուն»ն, եւն։ Տարիներու ընթացքին մէջ ոչ միայն քամին ջնջեց զայն. աղքատութիւնն օրական հացի կարօտ ըրաւ։ Ճմլուած մարմնոյն մէջ, իր խոր ձայնը միշտ կը հնչէր չինական ամբոխին. կ'երգէր Սաղմոսն և Նարեկացւոյն «Ի խորոց սրտից»ը. կը քարոզէր աստուածպաշտութիւն, ընկերսիրութիւն, աշխատասիրութիւն և նահապետական պարկեշտութիւն։ Եւ ընտ երեսի կը յանդիմանէր, կը խայտառակէր գեղացի խաբեբայներն, անխիղճներն և չարաչարողները։ Թշնամիներն անգամ կ'ակնածէին իրմէ։ Դիոգինէս մ'էր նա կոտրած կարասի մէջ։ Իր չէն տունը թէեւ փոքրացած, անշքացած, ... չունէր. թէպէտ ճշմարիտ աղքատ մ'էր, բայց Սիմէի հոգին դեռ հարուստ ու համբայ էր։ Այն խաւար գիշերին՝ հինգ ժամու չափ անձրեւու տակ, տղմերու մէջ զեգերելէ յետոյ Խեղըրին տուն հասած էր, և իր ցանքին արդիւնքին կէսն անոր տալով ու զառն արցունքով յաջողած էր Էրէ-ռ-հարիր ղուրուշն սասանալ և եզնուկներն ազատել։ Հօրենական վերջին բարիքն էր, որ կը հասցնէր իր սրտահատոր զաւակաց։ Հոգեէորուս գիշերուանը ցուրտն անոր սրտին թելը կտրեր էր։ Տուն հասնելուն հիւանդացաւ և եօթն օրէն յետոյ իր արդար հոգին քաղուեցաւ։ Ալեւոր տէրտէրը կարդաց իր հոգեհանգիստն, և անդրանիկ տղուն ձեռքով իջաւ գերեզման։ Խմկեցին և Աստուած ողորմի ասեցին։ Ջէնք մեռնար զինք։ Յարգանք իր հիւծեալ ոսկորներուն և ողորմի իր յիշատակին և քաղցր անունին։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

Մուշ

(1) Ջիթղայի ճնչող գերանը. (2). Տարափ. (3). Անձրեւի ձայնը. (4). Հեծեծել. (5). Սառած. (6). Կարկտած. (7). Կտոր մը. (8). Ոսպնեբերդի քամին. (9). Ձեռքով որոնել. (10). Կործանել։

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴՆ Ի ՎԱՆ

Հնչմամբ եւ իմաստով գեղեցիկ այս բառ կարծես մասնաւորապէս Վանայ համար ու Վանայ մէջ կազմուած լինէր, այնքան որ քաջադէպ կը յարմարի անոր եղանակին զուարթութեան ու աւուր պատշաճի սրբազանութեան։ Բայց Ծաղկազարդի գլխաւոր առաւելութիւնն աս է որ գեղեցիկ սեռին յատուկ օր մ'է, որուն նման ուրիշ մը չկայ բովանդակ տարւոյն մէջ։ Զի այդ օր նոր հարսներ դուրս կ'երթան, և աղջիկներ ու մանկամարդ կիներն եկեղեցի։ Այս երկու գործողութիւններն աննշան բաներ կ'երեւին ըստ ինքեան, բայց Վանայ գեղեցիկ սեռին համար այնքան նշանակութիւն ու կարեւորութիւն ունին որ իրենց համար տարւոյն ամենամեծ ու ամենացանկալի օրն է Ծաղկազարդը։

Դարձ երթալը կը նշանակէ Նոր հարսներուն առաջին այցելութիւնն իրենց հօր տունն իրենց ամուսնութենէն զկնի։ Պէտք է յիշել այս առթիւ թէ Վանայ մէջ աղջիկը կ'երթայ փեսայի տունն հարս կը լինի, և ոչ թէ մանչն հարսին տունն։ Աստ հակառակն այնքան անսովոր և անարգ բան մ'է որ տուն—փեսայ գնալը կը նկատուի ընկերային ամենաստորին և ամենախեղճ վիճակ, այնպէս որ իբրեւ առակ կը պատմուի հոն թէ հարցուցին ական և լուալիք մաքրող ու ապականութեանց հոտէն հեծկլտմակ լինելու աստիճան նեղ մարդու մը թէ վիճակդ ի՞նչպէս է, պատասխանեց որ տունփեսայ գացողի վիճակէն շատ աղէկ է։ Արդ, երբ աղջիկ մը հարս կը լինի, կը զրկուի իր հօր տունն երթալէ մինչեւ Ծաղկազարդի շաբաթ օրն, յորում միայն կրնայ իր առաջին այցելութիւնն ընել իր ծնողաց։ Եւ որովհետեւ հարսնիքներն ամենամեծ մասամբ Ս. Յակոբէն սկսեալ տեղի կ'ունենան, ըսել է ամբողջ ձմեռուան մէջ հարսնացող աղջիկներն անհուն կարօտով օր կը հանեն և օր կը մոցնեն Ծաղկազարդին սպասելով անհամբեր և անձկայրեաց։ Նոյնքան մեծ է կարօտն ու փափաքը բնականաբար նաեւ ծնողաց տունը, մանաւանդ մօր ու քոյրերու սրտին մէջ, զի անոր հարս երթալէն ի վեր այլ եւս չեն տեսած զինքը (*)։ Դիւրին է երեւակայել ուրեմն թէ երկուստեք ի՛նչ սաստիկ պարտուք կը զգան զիրար տեսնելու, և թէ հետեւաբար ինչ աստիճան կարեւոր օր մ'է Ծաղկազարդն հարսներու և անոնց ծնողաց համար։ Եւ զի սովորաբար տարին 350էն 400 ամուսնութիւնք տեղի կ'ունենային ի Վան սըրն-

(*) Մինչ հայրն ու եղբայրները տեսած կրնան ըլլալ զինքն՝ յատկապէս այցելութեան գացած ըլլալով կեսրանց տունը։

տեսական տագնապէն առաջ, ըսել է այդքան տուներ մասնաւոր պատճառներ ունէին անհամբերութեամբ Ծաղկազարդին սպասելու, նոյնչափ ալ ծնողաց տուներ հաշուերով կը լինի 7—800 տուն։ Բայց նոր հարսի մը կեսրանց տունէն հէրանց (հօր) տուն դարձ երթալն երկու կողմին համար ալ կարեւոր դէպք մը համարուելուն՝ երկու կողմն ալ ազգականուհիք պիտի հաւաքուին, մէկ կողմէն յուղարկաւորելու, միւս կողմէն ընդունելու նոր հարսն, որ իր կենաց երջանկագոյն օր կը համարի զայն օր, երջանկագոյն նոյն իսկ քան ամուսնութեան օրն, յորում չատ հարսներ արտասուաց հեղեղներ կը թափեն ծնողաց տունէն և աղջկութեան ազատ վիճակէն կորզուելուն համար, մինչդեռ առաջին դարձին օր — Ծաղկազարդին — անսահման ուրախութեամբ յափշտակուած կը մեկնին կեսրանց տունէն դէպ իրենց ծնողաց տունն, ուր երկուստեք գրկախառնութիւնք ցնծութեան արտասուաց հեղեղներ կը հոսեցնեն։ Նոյն օր իր չքեղագոյն հանդերձներն հագած պիտի ըլլայ նոր հարսը զոր հետաքրքրութեամբ մը կը դիտեն երկու կողմի ազգականուհիները, թէ՛ ծնողաց տուած օժիտը (ճըհէզը) տեսնելու և թէ կեսրանց կողմէն նոր չինուած զգեստներն և զարդերն։ Այլ միայն կեսրանց ու հէրանց (կամ գաւառներ ուր հօրանց կ'ըսեն փոխանակ հէրանց ըսելու հարսին ծնողաց տան) տուներն և անոնց ազգական և պարագայք չեն որ կը հետաքրքրուին նոր հարսերու դարձ երթալուն, այլ ամբողջ քաղաքը, գլխաւորապէս կանանց ազգն առ հասարակ միեւնոյն չափով հետաքրքրութիւն կունենայ, ուստի Ծաղկազարդի չաբաթ օրը բոլոր Վանայ հայոց տուները գրեթէ բաց կը մնային դարձ գացող հարսներուն անցքը տեսնելու և խօսքի գեղեցիկ նիւթ մը գտնելու թէ այն ինչ հարսն այսքան ոսկի մանեակ ունէր, այսպիսի չրջազգեստ, այնպիսի բաշլըղ են., են.։ Այդպիսի գաւառական փոքր քաղաքներու մէջ ադկէ չատ նուազ կարեւոր դէպքեր օրուան կարեւորութիւն կը ստանան ու կմնաց 350-400 հարսներու վերաբերեալ խնդիրներ և նկարագրութիւնները։ Հարսերուն դարձերը սովորաբար երեք են, առաջինով միասին չորս, այն է մեծագոյնն՝ Ծաղկազարդին օրէն մինչ Նոր Կիրակին հիւր կը մնան հարսներն իրենց հօր տունն, երկրորդ, Համբարձման՝ որ մինչ Հոգեգալուստ կը տեւէ. երրորդ Վարդավառին, որ սովորաբար 15—21 օր երկարելու է. չորրորդ Ս. Խաչին կամ Վարագայ Խաչին դարձն, որ կրնայ մինչ չորս չաբաթ ալ երկարիլ, այսինքն հօր տունը հիւր մնալն։ Իսկ փեսան այդքան օրերու մէջ երբեմն երբեմն միայն կրնայ այցելել անոր, անոնց տունն իր կնոջն, և գիշերն ալ չատ քիչ անգամ հոն անցունել։

⁂ Բայց հարսներու այս դարձերն չեն միայն զոր Ծաղկազարդի օրն այնքան ցանկալի կը դարձնեն գեղեցիկ սեռին,— նոյնքան նշանաւոր հանգամանք մ'ունի և եկեղեցի երթալու ընդհանրական սովորութիւնն, որմէ ետ չի մնար ոչ մէկ աղջիկ, հարս և մանկամարդ կին, նոյն իսկ պառաւներ, որ չատ դիւրաւ չեն կրնար ընդունիլ թէ երիտասարդ չեն այլ եւս։ Կ. Պոլսոյ մէջ ամենամեծ պարահանդէսի մը կամ հռչակաւոր երգչուհիի մը կազմած նուագահանդէսի մը, թատերգութեան մը եւայլ առթիւ այնքան ընդհանրական ոգեւորութիւն, իրարանցում, չարժում, պատրաստութիւն, արդուզարդի կազմութիւն և յարդարմունք չեն տեսներ, որքան Վանայ իգական սեռին համար Ծաղկազարդին օրն եկեղեցի երթալու առթիւ քան որ մեծ ու նշանաւոր չարժիչ պատճառ չկայ բնաւ բոլոր տարւոյն ընթացքին մէջը։ Ծաղկազարդն ուրեմն գերագոյն օրն է այս տեսութեամբ բոլոր գեղեցիկ սեռն ի հանդէս հանելու իրենց բոլոր չքով և պերճութեամբ։ Ոչ մի տօն ոչ մի հանդէս կամ հարսնիք այդքան մեծ ժամադրավայր մը չէր կրնար կազմել ամբողջ երկրի մը իգական սեռին համար, որքան Ծաղկազարդն, որ բառին բովանդակ նշանակութեամբ կը ծաղկեցնէր և կը զարդարէր բանական տունկերը գոյնզգոյն երանգներով և զարմանաքանչ պչրանքներով։ Շատ անգամ բնութիւնն ալ զարթած և ծաղկած կը լինէր այս տօնին օրն և հետեւաբար, ընդհանուր ծաղկավառութիւն մը, զուարթափայլութիւն մը տեղի կ'ունենար բոլոր քաղաքին մէջ՝ տուներէն մինչ եկեղեցիները, փողոցներէն մինչ հրապարակները։

Ըմբռնելու համար թէ ի՛նչ կարեւորութիւն ունէր այս եկեղեցի երթալու սովորութիւնը Ծաղկազարդին օրը, գիտնալ պէտք է թէ աղջիկներն ամբողջ տարին երեք անգամ միայն կ'երթային եկեղեցի,—Ծաղկազարդի չաբաթ իրիկուն, կիրակի առաւօտ և իրիկուն։ Նոյնպէս հարսներ ու մանկամարդ կիները խիստ քիչ անգամ կ'երթային, իսկ նոր հարսներն առաջին անգամ Ծաղկազարդին միայն։

Այլ զի ոչ մէկ եկեղեցի չէր բաւեր ժողովրդեան բազմութեանը, կիները կը ստիպուէին ժամերգութենէն քանի մը ժամ առաջ երթալ տեղ գրաւել, չատերն ալ կիրակի առաւօտէն մինչ իրիկուն եկեղեցին կը մնային իրենց տեղերէն չի զրկուելու համար, և մինչեւ անգամ հաց և ուտելիք կ'առնէին հետերնին, որ անօթի չի մնան։

⁂ Այսպէս Ծաղկազարդն ընդհանուր բերկրանաց օր էր իգական սեռին։ Միայն մէկ դասակարգ զուրկ էր այդ ուրախութենէն,— նոր փեսաները, զի ժողովրդեան ընդհանուրին կատակին և հեգնութեան առարկայ կը դառնային։ Ամէն կողմէն կը գոչէին իրենց «Ծաղկազարդ» ըսել ուզելով թէ «յիչէ՛ որ այսօր ամուսինդ տունը չէ»։ Այնքան չափազանցութեան կը հասցնէին կատակներն որ երբեմն զայրոյթ ու բարկութիւն կը չարժէին փեսաներուն, զի խեղճերը չէին կրնար գլուխնին ելեւցնել և ահա ամէն կողմէն կը պոռային, «Ծաղկազա՛րդ, Ծաղկազա՛րդ»։ ասկէ զատ ծաղրիկներ ալ կը նետէին անոնց գլխուն, հասկցնելու թէ Ծաղկազարդն եկեր է և կինը տունէն գացեր է։ Ամէնէն աւելի ծայրայեղութեան կը հասնէր այս արարողութիւն Շուկայի մէջ, որ բազմութեան մեծագոյն կեդրոնավայրն է, ուսկից երբ նոր փեսայ մը գար անցնելու, բոլոր խանութպաները գետինը կամ գրասեղանները կը ծեծէին գաւազանով կամ իրենց ձեռքն արհեստական ո՛ և է գործիքներովն, այնպիսի մեծաղորդ չառաչ մ'արձակելով որ խեղճ փեսան որքան ալ պնդերես ըլլար, կ'ամչնար և կարմրած կը փախչէր բազմութեան աչքէն ծածկուելու։ Ահա՛ տգեղ սովորութիւններ ալ Վանի մէջ։ Մ. ՆԱԹ.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՀԵԼԼԷՆ ԲԱՆԱԿՆԵՐԸ ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ

Երեկի սուրհանդակաւ առնուած Եւրոպեան լրագրերը կարեւոր ճակատամարտ մը չեն ծանուցաներ ո՛չ Կրետէի մէջ, ո՛չ ալ սահմանագլխուն վրայ։ Անցեալ կիրակի գիշեր Սթանտարտի թղթակիցն Աթէնքէ հեռագրեց թէ Հելլէն կառավարութիւնը թող չի տար որ հրատարակութեան տրուին Թեսալիայէն հելլէն սպարապետէն Եորկիոս թագաւորին և հելլէն դահլիճին ուղղուած տեղեկագիրներն։ Այս պաշտօնական հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ 2,600 մակեդոնացի կամաւորներ, չորս թեւի բաժնուած, 80 իտալացի կամաւորներու հետ, վրիպած են հելլէն զօրաց ուչադրութենէն, և գաղտագողի անցած են սահմանագլուխն։ Այս բան գիշերային տեղի ունեցաւ, երեք տարբեր կէտերու վրայ, մերձ ի Գալապագա, Թեսալիոյ մէջ։ Ցառաջապահներու անկարեւոր կռիւներ տեղի ունեցան Թրքաց հետ, որք կարծեցին թէ ասոնք հելլէն կանոնաւոր զօրքեր են, և զարկին ռահվիրաները։ Սպայ մը թեթեւապէս վիրաւորեցաւ։ — Ցետոյ եկած հեռագիր մը ծանոյց թէ կամաւորները կրակի տուեր են երեք յառաջապահ կայաններ զորս Թուրքերը թողած էին։ Կրակն երէկ չարունակուեցաւ, բայց հետեւանքն յայտնի չէ։ Կատարեալ բարեկարգութիւն կը տիրէ հելլենական կայաններուն մէջ, թէեւ՝ սխալ տեղեկութեան վրայ՝ պատասխանատուութիւնը վերագրուած էր հելլենական կանոնաւոր բանակին, որ համախոհ կարծուած էր անկանոններուն այն չարժման։ Աթէնքի մէջ ջերմ հետաքրքրութեամբ լուրի կը սպասուի այս արձակազէններուն դէպ յառաջ չարժման վրայ։ Թէեւ անոնց գլուխը կը գտնուին հանգստեան կոչուած փորձ սպաներ որք փորձառու մարդիկ են, բայց այնքան քիչուոր են որ Աթէնքի մէջ կը վախցուի թէ բան մը չպիտի կրնան ընել։ — Աւելի ետքն եկած պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով, անկանոններն յարձակեր են Թաֆոսի, Պիպաչիի և Թոնիքայի դիրքերուն վրայ, ուստից հակառակորդ բանակն իր յառաջապահներն ետ առած էր, մօտեր են Բերլիանսքա, և Եղիա մարգարէի դիրքը պաշարեր են։ Ուրիշ հատուած մը Պալթինօ գիւղէն անցեր է, ուր հակառակորդ կողմը վաշտ մը զօրք ունի։ Կ'երեւի թէ կռիւը կը չարունակուի, բայց արդիւնքն յայտնի չէ։ Հաղորդակցութիւնք յոյժ դժուարին են, զի ձիւն տեղալով արգելք եղած է հելլէն անկանոններուն չարժման կռիվխանայի ճամբուն վրայ։ Հելլէն լրագրերու թղթակիցները կը գովեն իտալացի կամաւորներն։ Ամենայն ինչ հանդարտ է Եպիրոսի սահմանագլխին երկարութեամբ, ուր հելլէն կանոնաւոր բանակն հսկողութիւն ի գործ կը դնէ ուրիշ անկանոն զօրաց խմբերու վրայ, և թող չի տար որ յառաջ խաղան։

(Աթէնքէ քաշուած այս հեռագրերէն որոշ կը հետեւի՝ թէ հելլէն բանակը չուզեր համախոհ և գործակից ըլլալ Օսմ. հողը մտնող անկանոն կամաւոր զօրաց խմբերուն, և հելլէն կառավարութիւնն ալ չուզեր որ այս մարդոց արարքը գիտցուի հելլէն ժողովրդեան։)

ԼԱՐԻՍԱ, 10 ապր. առ Օրուգէր. — Այսօր տեղեկութիւններ առնուեցան Հելլենական Ազգային Ընկերակցութեան զինած և Մակեդոնիա ղրկած կամաւորներուն արշաւանքին վրայ։ Ասոնք 3,000 հոգի էին։ Սիննոր Ցիբրիեանի և այլ իտալացի կամաւորներ անոնց հետ էին։ Հրամատարներն էին հելլէն երեք նախկին սպայք, Միլոնոս, Քարսուլոբոլիս, և Զիբեգրոս, եւ Մակեդոնացի հրոսապետն Ջիրմաս, Տավալլիս, Սարանդիս եւ Վրաքասս ժամադիր եղած էին Բէօնիսքոս գիւղը։ Ամենքն ալ լաւ զինուած և ազգային տարազն հագած էին, մուշտակէ սեւ գլխանոցով՝ Ազգային Ընկերակցութեան սկզբնատառերն եւ խաչ մը դրոշմուած՝ կրօնային արձանագրութեամբ մը։ Իրենց հետ էին Այնորոզի վանքէն վարդապետ մը, դրօշակիր մը եւ ուրիշ երեք եկեղեցականներ։ Կրօնային պաշտօն մը կատարեցին ուրբաթ ի Բէօնիսքոս, յորում հաղորդուեցան ըստ սովորութեան՝ երբ պատերազմի կ'երթան հելլէն զօրքերը։ Գիշերայն անցան սահմանագլխէն։ Իրենց հետ առած էին չատ մը փամփուշտ, ուտելիք և 3,000 անգլ. ոսկի։ Ուրիշ խումբ մը Եչ. գիշեր Նէզէրոս դիմած էր, դէպ արեւելեան կողմ, Սինինիքոսի հրամանին տակ։ Ասոնք Քարիայի վրայ քալեցին։ Երէկ եւ այսօր այցելեցի սահմանագլխին այս մասը։ Ամէն կամաւոր կամուրջներ չատ լաւ վիճակի մէջ դրուած են հելլէն իչխանութեանց կողմէ։ Այս առտու լուրն ամրակծութիւն կը լսինք՝ Օսմ. հողէն, Քարիայի կողմէն։ Զօր. Մաւրիս և իր սպայակոյտ Թերնավոս գացին, ուր հելլենական ամէնէն կարեւոր դիրքն է Ելասոնայի մօտ։ Այսօր Թերնավոս ղրկուեցան 4 հրետանիք և նոր զօրք։ Հելլէն բանակիտողին մէջ կ'ըսեն թէ իրենք բան մը չէին գիտեր հրոսակներուն արշաւանքին վրայ։

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրք կ'ըսեն թէ Օսմ. յառաջապահները կարծելով որ հելլէն կանոնաւոր բանակն հրոսակներուն հետ մէկ է, կրակ ըրեր են հելլէն յառաջապահներուն վրայ, որք այն ատեն պատասխաներ են, սակայն թէ ոչ՝ ինքնաբերաբար կրակ չեն ըրած։ Բայց ծանր հետեւանք մը չէ ունեցած այս դէպք։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Նախարարապետը խորհրդարանական արձակուրդի պահուն հաւանօրէն պիտի ամբողջացնէ դահլիճը՝ Պոհեմիոյ համար Չեհ նախարար մ'ընտրելով, ինչպէս եղած է Թաաֆէ կոմսին օրով։ Այս պաշտօն կ'երեւի թէ պիտի յանձնուի Բրակայի չեհ համալսարանին ուսուցիչ բրօֆէսէօր Տքդ. Բէզլի, որ նշանաւոր ատենաբանմ'է։ Բէզլի պիտի ընդունի եղեր այդ պաշտօնն, եթէ նախարարութիւնն ինքնավարական բարենորոգումներ ի գործ դնէ Պոհեմիոյ մէջ՝ մանաւանդ դպրոցական օրէնքներու համար։ Զրոյց կայ թէ Կ. Պատէնի հրամանագիր մը հրատարակել պիտի տայ ի մօտոյ՝ չեհ և գերման լեզուները Մորավիայի կառավարական պաշտօնատանց մէջ ալ գործածել տալու, ինչպէս եղաւ Պոհեմիայի համար։

ՄԷՔԼԷՆՊՈՒՐԿ-ՇՈՒԷՐԻՆԻ դուքսն, որուն մահը ծանուցինք, նոր լուրի մը նայելով անձնասպան եղեր է ի Քան։ Սրտի հիւանդութեամբ կը տառապէր. բժիշկներն յայտարարեր են իրեն երեսին թէ հիւանդութիւնն անդարմանելի է և հազիւ մէկ երկու օր ունի ապրելու։ Դուքսն ծայրայեղ յուսահատութեան մը պահուն վերջ տուեր է իր կենաց ինքզինքը վար նետելով աշտարակին պատուհանէն։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրը, կայսրուհին, նախարարապետը, նախարարք, դեսպանք եւայլ անձնաւորութիւնք ներկայ գտնուեցան Թղթատարական նախարար վախճանեալ Տօքթ. Ստէֆանի յուղարկաւորութեան։ Բազմաթիւ ծաղկեպսակներ կային երեք կառքի մէջ լեցուած։

ԼՈՆՏՈՆԻ թանգարաններն անցեալ տարուան նման այս տարի ալ կիրակի օրերը հասարակութեան բաց պիտի ըլլան, ապրիլէն մինչեւ սեպտեմբեր։ Այս առթիւ պատրաստուած վիճակագրութենէ մը կ'երեւի թէ 1896ի ամառուան կիրակիներուն, նկարչութեան թանգարանն այցելեր են 29,607 հոգի։ Իւրաքանչիւր օրուան այցելուներու թիւն ամէնէն աւելի 3240 և ամէնէն պակաս 770 եղած է։ Միւս թանգարաններն ալ նոյնչափ բազմաթիւ այցելուներ ընդունած են։ Անցեալ կիրակի թանգարաններն այցելողներու թիւն էր 9022. բազմութիւնն ամէնէն աւելի չատ էր նկարչութեան բաժնին մէջ։

—Անգլիոյ մէջ ժողովրդեան մէկ մասը կ'ընդդիմանայ ծաղկախտի պատուաստը պարտաւորիչ ընող օրէնքին։ Գլխաւորաբար Լիւթին փոքր քաղաքին մէջ այս չարժում աւելի ընդհանրացած է։ Թաղապետութիւնն ալ կուսակից է պատուաստի դէմ բողոքողներուն։ Թաղապետութեան խորհրդոյ անդամք հրաժարեցան, որպէսզի ժողովուրդն առիթ ունենայ իր կամքն յայտնելու. քուէարկութիւնը կատարուելով պատուաստի հակառակորդք ընտրուեցան։ Ժողովուրդը թաղապետութեան պաշտօնատան առջեւ համակրական ցոյց մ'ըրաւ որ մինչեւ կէս գիշեր տեւեց։ Պլանոփորտի դատաւորն ալ պատուաստի հակառակորդ ըլլալով ծաղրելի դատապարտութիւններ և մէկ քանի փարայի տուգանք կը վճռէ պատուաստի օրինաց անսաստողներուն։ Իսթպըրնի դատաւորն անպարտ արձակեց նոյն կարգի 45 ամբաստանեալներ, ըսելով որ ասոնց անհնազանդութիւնն իրեն համար պէտք եղածին չափ ապացուցուած չէ։ Ասոր հակառակ, ուրիչ տեղի մը դատաւորը տասն և հինգ օրուան բանտարկութեան և հինգ անգլ. ոսկւոյ տուգանքի դատապարտեց ընտանեաց հայր մը որ չէր ուզած իր մանկիկը պատուաստել տալ։ Դատապարտեալը տուգանքը վճարած չըլլալով, դատաւորը գրաւեց անոր ժամացոյցն ու չղթան՝ աճուրդով ի վաճառ հանելու։ Տեղւոյն բնակիչներն հանգանակութեամբ գնեցին ժամացոյցն ու չղթան և տէրոջը վերադարձուցին։ Ուրիշ քաղաքի մը մէջ ալ թաղապետութեան անդամք պատուաստի հակառակ ըլլալով հրաժարեցան. վերընտրութիւննին տարակուսելի չէ։

ՊԵԼԺԻՈՅ Լէօբոլտ թագաւորն և Ֆլէմանտրին իչխանուհին կիրակի Պրիւսէլէն Միլան ուղեւորեցան։ Լէօբոլտ թագաւորն անցեալ ուրբաթ իր ծննդեան 62րդ տարեդարձը տօնեց։

ՑԱՐԵՒԻՉԻՆ համար լուր կայ թէ ի մօտոյ Պոլիէօ (Նիս) պիտի երթայ, որովհետեւ բժիչկներն ըսած են թէ այդ տեղի կլիման ալժէէն աղէկ է։ Նոյնպէս կըսուի թէ Նիքոլա Ցարը մտադիր է ի մօտոյ իր եղբօրը քով երթալ՝ ծպտեալ. Ցարուհին ալ պիտի ընկերանայ կ'ըսուի։

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱՅԻ մէջ մեռած մեծ վաճառական մը՝ Ժօրժ Ֆիւրսդէնպէրկ 825,000 ֆրանք կտակեց Պալի գիտական ու բարեգործական զանազան հաստատութեանց։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆ. — Անգլ. պատուիրակութիւնն ապրիլ 2 ին (Ն. Տ.) Հարրար ժամանեց և մեծ պատիւներով ընդունուեցաւ կառավարիչ Րաս Մաքոննէնի կողմէ։ Պատուիրակութիւնը մէկ քանի օրէն Ատտիս-Ապապա ուղեւորեցաւ։

Մ. ՏԻ ՌՈՒՏԻՆԻՒԻ ՈՐԴԻՆ.— Իտալիոյ Երեսփ. ժողովոյ նոր անդամոց մէջ ուչադրութիւն կը նծայուի Նախարարապետին որդւոյն՝ Սդարապպա տի Րուտինիի մարքիզին։ Առաջին անգամ խորհրդարան մտնելուն ըսեր է ընկերվարական երեսփոխանի մը.— «Ես հօրս պէս պահպանողական չեմ. ընդհակառակն արմատական գաղափարներու կուսակից եմ»։ Այս յայտարարութիւնք այնչափ կը քննադատուին որ հօրը հարցանդում պիտի ըլլայ իր որդւոյն ընտրութեան առթիւ։

ՃԱՊՈՆԻ մէջ մեծ փութաջանութեամբ կ'աչխատին մասնակցելու 1900ի Բարիզի արուեստահանդէսին։ Կառավարութիւնը տեսնելով որ մասնակցելու պատրաստուողներու թիւը խիստ չատ է և վախնալով որ մի՛ գուցէ ճարտարարուեստի գէչ գործեր ի ցոյց դրուին արուեստահանդէսին մէջ՝ ի վնաս Ճաբոնական ճարտարագործութեան վարկին, քննիչ յանձնաժողով մը կազմեց և պաշտօն յանձնեց որ ամենաընտիր ձեռագործներու ցուցադրութիւնը միայն արտօնէ, թէեւ ասոնց ալ թիւը խիստ չատ է։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ Ափրիկէի անգլ. նաւատորմին հրամատարն ըսաւ Տեյլի Մէյլ Թէրգատնի թղթակցին թէ ի մօտոյ ճամբայ պիտի ելնէ գաղտնի հրահանգներով։ Կը կարծուի թէ նաւային ցոյց մը պիտի ընէ հասկցնելու որ անգլ. կառավարութիւնն որոշած է պահել իրաց նախկին վիճակը։ Նոյնպէս պիտի արգիլէ որ Գերմանիա ստանձնութիւն մը չընէ Տէլակօաի ծովածոցին մէջ։ Կը հերքուի այն լուր թէ Անգլիա տիրացած ըլլայ նոյն ծովածոցին բերանը գտնուող Ինեաք կղզւոյն։

ՀԱՆԵԱՑԻՆ կը գրեն թէ ուրիչ զօրքերն եթէ հելլէն զօրքերէն առաջ դուրս ելնեն, կը վախցուի որ ծանր դէպքեր պատահին. ուստի այս տեսակ միջոց մը ձեռք առնուելէ առաջ հարկ է հինգ անգամ աւելցնել միջազգային զօրաց թիւը։ Ապստամբներն սկսան կրակ ընել Հանեայի ջուրի ճամբաները պաչտպանող եւրոպական զօրաց վրայ։ Ապստամբք հաստատուեցան՝ միջազգային զօրքերու գրաւած կէտէն երեք քիլոմէթր հեռու։ Այս վերջնոց հրամատարն երկու ռումբ արձակեց ապստամբներուն վրայ, որպէսզի հեռանան։ Կըսուի թէ մէկ քանի տէրութիւնք առաջարկեր են՝ միջազգային նաւատորմին ընդհ. հրամատար իտալացի Քանէվարօ ծովակալին ուրիչ բարձր պաշտօն մը յանձնել կղզւոյն մէջ, բայց Ֆրանսա չէ հաւաներ։

—Կիրակի օրն ապստամբք Աքրոթիրիէն Արոքրոնա գացին՝ Սուտայի ծովածոցէն անցնելով։

ՉԻԼԻԻ (Հարաւային Ամերիկա) բանակին մէջ ծառայող գերման սպայք՝ 21ի չափ, ի մօտոյ Գերմանիա պիտի դառնան։ Ասոնց մէն, գնդապետ Պէգզօլտ կը յայտարարէ թէ գերման մարզիչներու ջանքերն ամուլ կը մնան որովհետեւ ամէն կողմ թշնամութիւն կայ իրենց դէմ։

ՀԱՎԱՅԻ կառավարութիւնը չընդունեց ճաբոնցի գաղթականներ որք կուզէին Սանտուիչ կղզին ցամաք ելնել։ Ճաբոնի կառավարութիւնն որոշեց երկու մարտանաւ ղրկել ի Հավայի և գաղթականութիւնն առայժմ դադրեցնել։ Սանտուիչէն դարձող ճաբոնցի 400 գաղթականք ուրիչ տեղ գացին։ Նեւ-Եօրքի Հէրալտ լրագիրք հրաւէր կը կարդան Ճաբոնի կառավարութեան անդրդուելի մնալ թէ՛ Հավայի և թէ Մ. Նահանգաց դէմ։ Այս վերջինն ալ մարտանաւ մը ղրկեր է։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 16 ապրիլ. — Աւդէ կըսէ թէ ի Կրետէ զօր. Վասոսի մօտ 250 հելլէն վիրաւոր կը գտնուի։

—Թան կէս-պաշտօնական հեռագիր մը հրատարակած է թէ Արեւելեան գործերն առ այժմ հանդարտ վիճակի մէջ են։

ՀԱՆԵԱ. — Հանեայի չրջակայքը ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ. ապստամբներէ եօթն վիրաւորուեցան ու երեքը մեռան։ Սելինոյի ու Քիսամոյի մօտերն ալ ճակատամարտներ տեղի ունեցան։ Ապստամբք աւստրիական զօրաց վրայ ալ կրակ ըրին։ Եզերքը պահող երեք Թորփիլանաւ հալածեցին հելլէն փոքր նաւեր որք կուզէին պաչարման գծէն ներս մտնել։ Ապստամբք կրակ ըրին Թորփիլանաւերու վրայ, որք փոխադարձաբար թնդանօթ արձակեցին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Էլասոնայէն կը հեռագրեն առ Թայմզ թէ հազարի մօտ հելլէն հրոսակներ սահմանագլուխն անցեր ու օսմ. զօրաց վրայ յարձակեր են։ Հելլէնք յիսուն մարդ կորսնցնելով նահանջեր են։

ՀԱՆԵԱ. — Հանեա գտնուող Աւստրեան վաշտէն ջոկատ մը սպայի մը հրամատարութեամբ քննական պտոյտ մը կատարէ կղզւոյն ներսերը։

—Գանտիայի մէջ 49,000 իսլամ կը գտնուի. ամէնուն ալ ալիւր բաչխուեցաւ՝ իւրաքանչիւրին 9 քիլոյի հաչուով։

ԲԱՐԻԶ.—Սահմանագլխէն կը գրեն թէ հելլէն հրոսակները Յունաստան դարձեր են։

ԱԹԷՆՔ.—Նախարարապետ Տէլեանիս պատրաստ է քաչուիլ, եթէ ապահովցուի թէ իր հրաժարմամբ արդի դժուարութիւնք խաղաղութեամբ պիտի կարգադրուին։

—Երեսփ. Ժողովն ընդունեց զինուորական ծախուց համար ուզուած վարկը։

ՊԵՐԼԻՆ. — Հօէնլոէ իչխան անձնական գործերու համար Բարիզ գնաց, ուր մէկ քանի օր պիտի մնայ և Զատկէն յետոյ Պերլին պիտի դառնայ։

—Կոստանդիանոս իչխան խստիւ պախարակելով օսմ. սահմանագլուխն անցնող հելլէն հրոսակաց ընթացքն, սպառնաց թէ պիտի պատժէ զանոնք։

ԼՈՆՏՈՆ.—Տեյլի Քրոնիքլ ծանուցած էր թէ Տէրութիւնք ետ կեցած են Պիրէոսի ծովածոցը պաչարելու խորհուրդէն, բայց Բոլէթիք Քորէսբոնտէնց բոլորովին կը հերքէ այս լուրը։

ՀԱՆԵԱ .— Գանտիայի չրջակայքը թէեւ ընդհարումներ տեղի կունենան, սակայն չատ կորուստ չի պատահիր։ Կղզւոյն միւս մասերուն մէջ հանդարտութիւն տիրելու վրայ է։ Ռուս ծովակալը Րէդիմօ ժամանեց և արժանավայել պատիւներով ընդունուեցաւ։ Քաղաքին մէջ հանդարտութիւն կը տիրէ։

ՎԱՐԺՈՒՀԻ.— Պոլսոյ կողմը բնակեալ պատուաւոր հայ ընտանիքի մը համար պէտք է վարժուհի մը, հայերէնի և ֆրանսերէնի վարժ, Ուսումն. Խորհրդէն վկայեալ, որ չաբաթն երեք կէս օր պիտի յատկացնէ տարբեր կարողութեան տէր երեք աչակերտուհիներու։ Դիմել Խմբագրատուն։ 6—4

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական Ժողովն երէկ գումարեցաւ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, և ատենապետութեամբ Ստեփան փաչայի։ Բարձր. ատենապետէն զատ, բացակայ էին Յ. Տիլպէր և Գարակէօզեան էֆ.ք եւ խորհրդակցութիւնք տեւեցին ժամ 7էն մինչեւ 11։ Գլխաւոր Օրակարգն էր Որբոց խնդիրն, որոյ վրայ ամէնէն աւելի խորհուեցաւ և խօսուեցաւ։ Աւասիկ Պատրիարքարանի Դիւանատունէն հաղորդուած տեղեկութիւնները Ժողովոյն տնօրինութեանց վրայ.—

1.—Ժողովը լսելով Որբոց Նկատմամբ Ս. Պատրիարք Հօր հաղորդած տեղեկութիւններն և տնօրինութիւններն, առժամանակեայ Խնամակալութիւն մը կազմեց՝ Նորին Սրբազնութեան Նախագահութեան ներքեւ, անդամակցութեամբ Կրօն. Ժողովոյ դեր-ատենապետ Տ. Վահրամ Եպս.ի Քաղաք. Ժողովոյ դեր-ատենապետ Սէթեան Միհրան էֆ.ի, և պաշտօն յանձնեց նոյն Խնամակալութեան՝ սահմանել որբոց վերաբերեալ նախապատրաստական կարգադրութիւններն, որբերը փոխադրել եւ զետեղել տալ, միանգամայն պատրաստել որբոց խնամածութեան վերաբերեալ յատուկ կանոնագիրը։ 2.—Բ. Դրան կողմէ ի Պատրիարքարան ղրկուած ըլլալով Կարնոյ Առաջն. Տեղապահ Տ. Յովսէփ վրդպ.ի և Գաղատիոյ Առաջն. Տեղապահ Տ. Տաճատ վրդպ.ի պաշտօնին պէտք եղած հրամանագիրը, Ժողովն որոշեց հրաւիրել այս Առաջն. Տեղապահները մեկնիլ իրենց պաշտօնատեղին։ 3.—Երուսաղէմի միաբան Տ. Եղիշէ վրդպ. Չիլինկիրեան Բաղէշի Առաջն. Տեղապահ կարգուեցաւ։ 4.— Դարձեալ Երուսաղէմի միաբան Տ. Դանիէլ վրդ. Յակոբեան Երզնկայի Առաջն. Տեղապահ կարգուեցաւ։ 5.— Ազգ. Պոլսոյ Գաւառական Ընդհ. Ժողովն՝ ըստ հրահանգի Կեդր. Վարչութեան՝ առաջնորդ ընտրութիւն կատարած և տեղեկագիրը ղրկած էր, որմէ կը յայտնուէր թէ Տ. Հմայեակ Եպս. Դիմաքսեան Առաջնորդ ընտրուած է։ Ժողովը քննելով տեղեկագիրն, հաստատեց ընտրութեան օրինաւորութիւնն, և Առաջնորդ կարգեց զՏ. Հմայեակ Եպս.։ 6.—Տիվրիկի Նորընտիր Առաջն. Տեղապահ Պէրպէրեան Տ. Ներսէս վրդպ. կը հրաժարէր իր հիւանդագին վիճակն յայտնելով։ Ժողովն որոշեց բժչկական քննութեան տեղեկագրի մը վրայ տալ այս մասին որոշումը։ 7.— Ս. Նախագահն յիչելով Զօնդ. Ասպետի մահը, տեղեկութիւն տուաւ այն հիմնարկութեան վրայ, զոր հանգուցեալ Ասպետն յատուկ կանոնագրով մը հաստատած էր իր կենդանութեան, աղքատ եւ ուչիմ ուսանողներ իր ծախուք Եւրոպիոյ բարձրագոյն ուսումնարանները ղրկելու նպատակաւ։ (*) Ժողովն իր վչտակցութիւնն յայտնեց հանգուցելոյն մահուան համար, եւ Ս. Նախագահն «Հոգւոց» արտասանեց, որուն յոտնկայս ձայնակցեցան ժողովականք։

(*). —Գաւառներէն մեզ դիմած են խոստմնալից երիտասարդք որոնք թէ կրնա՞ն օգտուիլ Զօնդեան հաստատութեան, Եւրոպիոյ մէջ բարձրագոյն ուսում առնելու համար։ Կը պատասխանենք թէ որդեգիրներն Եւրոպեան հաստատութեանց մէջ դաստիարակելու ծախքը պիտի հոգացուէր կտակուած գումարին տոկոսով։ Բայց դժբախտաբար, Ասպետն ա՛յնքան քիչ բան թողած է իր հիմնած հաստատութեան որ տարիներու պէտք կայ մինչեւ որ անոր չահովը բան մը կարենայ ըլլալ։ Մեր կարծիքով, Զօնդեան հաստատութեան վրայ, իբրեւ գործնական ձեռնարկ, չափազանց գովեստով խօսուեցաւ։ Արդիւնքն ո՛չ այնքան մեծ է, ո՛չ ալ այնքան անմիջական։ Միթէ թաղումը փառաւոր եղաւ։ Ծ. Խ.

Լոնտոնաբնակ ազգայինք ոմանք, փափաքելով առաջիկայ Ս. Ցարութեան տօնին առթիւ առաքինական գործ մը կատարել, հոգածութիւն ցուցեր են անտէրունչ որբերու վիճակին, և իրենց մէջ համեստ գումար մը հանգանակելով այս նպատակաւ, Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքեւ դրեր են, և գրով մը Ն. Սրբազնութեան օրհնութիւնը խնդրելով այս քրիստոնէական ձեռնարկութեան համար, փափաքեր են տեղեկանալ այս խնդրոյ նկատմամբ Ն. Սրբազնութեան տնօրէնութեանց և տրամադրութեանց. կը լսենք թէ Ս. Պատրիարք Հայրն, ի պատասխանի, օրհներ և գովեր է անոնց բարեպաշտութիւնն, և խնդրուած ծանօթութիւնները տալով, քաջալերեր է զանոնք որբերու խնամածութեան կարեւոր և աստուածահաճոյ գործին սատարելու։

—Սրվազի Առաջնորդ Տ. Պետրոս Սրբազան Նպաստամատոյց մարմին մը կարգեր և հանգանակութեան ձեռնարկեր է Թօքատի արկածեալ կարօտեալ ազգայիններու անմիջական պէտքերուն համար, որք ծանօթ են արդէն։ Ս. Պատրիարք Հայրը, գոհութեամբ տեղեկանալով, նիւթապէս և բարոյապէս քաջալերեր է Ն. Գերապատուութեան բարեդէպ տնօրէնութիւնն, և միանգամայն պէտք եղած հրահանգները տուեր է Ս. Առաջնորդին արդէ պաշտօնին յարակից գործերուն վրայ։ կը լսենք թէ Ս. Պատրիարք Հայրն ինքն եւս կը փափաքի Զատկի առթիւ փոքրիկ նպաստ մ'ընել Թօքատի աղքատիկ ազգայիններուն,… եթէ տրամադրելի դրամ ունենայ։

—Գաւառացի բարեսիրտ ազգային մը, Մարտիրոս էֆ. Լուսիփեան, երէկ մեր Խմբագրատունը բերաւ յանձնեց 200 ղրշ. Զատկական Հացագին Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքեւ դնելու համար, 100 ղրշ. Միացեալ Ընկերութեանց յանձնուելու համար, և 100 ղրշ. Ազգ. Հիւանդանոցին յարակից Ս. Յակոբայ Որբանոցին համար։ Միանգամայն փափաք յայտնեց փոքրահասակ որբ մը որդեգրելու։ Իրեն ըսինք թէ իր անունը պիտի արձանագրուի Պատրիարքարանի մէջ, և երբ որբերը բերուին, իր փափաքը կրնայ գոհացուիլ։—Սարգիս էֆ. Արապեան ալ մեզ ղրկած է 40 ղրշ. Հացագին և 20 ղրշ. Հիւանդանոցին։

—Գաղատիոյ Կրօն. և Քաղ. Ժողովներն ու քահանայից դասը շնորհաւորած են իրենց Նորընտիր առաջնորդական տեղապահ Տ. Տաճատ Ծ. վարդապետն, որ ի պատասխանի շնորհակալութիւն յայտնած է։ Վիճակայինք հեռագրաւ խնդրած են Պատրիարքարանէն որ փութացնէ Տ. Տաճատ վարդապետի առաքումը։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ.— Ուսումնական Խորհուրդն իր շաբաթական նիստն ըրաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ ատենապետութեամբ Տքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեանի, և գլխաւորաբար զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով ։— 1. Խորհուրդը՝ գաւառական Ազգ. վարժարանաց դասագրքեր հայթայթելու համար կազմեալ Մասնախմբին հետ խորհրդակցութենէ մը յետոյ, որոշեց երկու անդամ եւս աւելցնել այդ Մասնաժողովոյն վրայ, դիւրացնելու համար անոր գործն, եւ երկրորդ մասնաւոր ազդարարութեամբ հրաւիրել գաւառական Առաջնորդներն, որպէս զի իրենց իրաւասութեան տակ գտնուած ազգային աղքատիկ վարժարանաց համար եթէ ունին դասագրքի պէտք, իմացնեն Կեդրոնին։ — 2. Խորհրդոյ Դիւանն իրեն եղած յանձնարարութեան մը համեմատ ի Գարթալ այցելած և տեղւոյն ազգային վարժարանաց վիճակին վրայ քննութիւն մը կատարած լինելով, այս մասին տեղեկութիւններ հաղորդեց ։ Խորհուրդը տրուած տեղեկութիւններէն վերահասու լինելով որ այդ վարժարանք անախանձելի վիճակի մը մէջ կը գտնուին, որոյ գլխաւոր պատճառներէն մին կը նկատուի բարեյիշատակ Պէզճեան Ամիրայի կտակաւ Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ կողմանէ այդ վարժարանին յատկացեալ ամսականաց երկար ժամանակէ ի վեր անվճար մնալն, այս մասին հարկ եղած կարգադրութիւնն ըրաւ և որոշեց հաղորդել զայն Պատ. Տնտես. Խորհրդոյն, որպէս զի բանակցելով Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ հետ, հարկ եղած կարգադրութիւնն ընել ։ Խորհուրդը միանգամայն երեք անձերէ հոգաբարձութիւն մը կազմեց և որոշեց անոր յանձնել Գարթալի վարժարանները բարեկարգ վիճակի մը վերածելու հոգն ։ Այդ հոգաբարձութեան անդամք են՝ 1. Տքթ. Կարապետ էֆ. Մութաֆեան, 2. Տքթ. Անդրանիկ էֆ. Թէրզեան և 3. Նուպար էֆ. Խմանէթճեան ։ — 3. Ենի-Գափուի Ազգ. երկսեռ վարժարանաց տնօրէն-դասատու Գրիգոր էֆ. Փույումճեան ասկէ առաջ գրութեամբ մը Խորհրդոյն ներկայանալով և յայտնելով որ տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդն առանց ո և է լուրջ պատճառի հրաժարեցուցեր է զինքն ի պաշտօնէ յետ երեքամեայ բարւոք պաշտօնավարութեան, արդարութիւն կը պահանջէր ։ Խորհուրդն իր երէկի նստին մէջ լսելէ յետոյ թէ՛ յիշեալ տնօրէն-դասատուն և թէ Թաղ. Խորհրդոյ ներկայացուցիչ էֆ.ն, նկատելով որ բանաւոր չէ պաշտօնանկ ընել ուսուցիչն, որոշեց հրաւիրել Թաղ. Խորհուրդն որ հաճի վերահաստատել զՓույումճեան էֆ. իր պաշտօնին մէջ ։ Խորհուրդն այս առթիւ պէտք զգաց վերստին Թաղ. Խորհրդոց և հոգաբարձութեանց ուշադրութեան յանձնել Կեդր. Վարչութենէ հաստատեալ կազմական կանոնագրին այն տրամադրութիւնն որ կը վերաբերի ուսուցչաց հրաժարեցուցման խնդրոյն մէջ թաղական խորհրդոց վայելած իրաւասութեան սահմանին ։ — 4. Տ. Ցուսիկ Վ. Խմէրեան Խորհրդոյ կողմանէ պատրաստեալ ծրագրին համեմատ իր պատրաստած «Համառօտ դասագիրք առտնին տնտեսութեան» անուն գործը Խորհրդոյ վաւերացման ներկայացուցած լինելով, յանձնուեցաւ Տիկին Զապէլ Տօնէյեանի ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն ։ — 5. Խորհուրդն ուշադրութեան առնլով Գում-գափուի դրսի Թաղ. Խորհրդոյն մէկ պաշտօնագիրն, յորում յայտնելով որ հոգելոյս Պէզճեան Ամիրայի կտակաւ յանուն թաղին երկսեռ վարժարանին կտակեալ ամսական գումարը ժամանակէ մ'ի վեր Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ կողմանէ անվճար մնացած է, որոյ հետեւանօք վարժարան յաճախող աղքատ տղայք զուրկ մնացած են նոյն իսկ դասագրքերէ, այս մասին տնօրինութիւն մ'ընել կը խնդրէր ։ Խորհուրդն որոշեց խնդիրն յանձնել Պատ. Տնտեսական Խորհրդոյ ուշադրութեան ։— Խորհուրդն իր երէկի նստին մէջ ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաեւ 10ի չափ դպրոցական և կրթական զանազան մասնաւոր խնդիրներով և որոշեց իր նիստերն ըստ առաջնոյն գումարել Բերայի Արհեստանոցին մէջ ի ժամ 2½։ — Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ ապրիլ 25, ուրբաթ օր։

Թաղիս բնակիչներէն ծանօթ արհեստագիտուհի Տկն. Նեկտար Թաշճեան, որ ասկից քանի մը ամիս առաջ ինքնաբերաբար հաճած էր փառաւոր Խաչելութեան պատկեր մը գծագրելով նուիրել Թաղիս Նորակառոյց Ս. Ցարութիւն Եկեղեցւոյ, այս անգամ ալ Խորհրդոյս խնդրանաց և առաջարկութեան վրայ բարեհաճեցաւ դարձեալ նոյն Նորաշէն Ս. եկեղեցւոյ համար մեծ և գեղեցիկ Ընթրեաց պատկեր մը գծել և նուիրել. ուստի Խորհուրդս այս անգամ հրապարակաւ իւր շնորհակալութիւնները յայտնելով Ազնուահի Տիկնոջ, կը ծանուցանէ պատուարժան ազգայնոց որ սոյն Ընթրեաց պատկերին օծման արարողութիւնը պիտի կատարուի Թաղիս Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ առաջիկայ Բշ. առաւօտ ի Տօնի Աւետման Ս. Կուսին, որպէսզի առաջիկայ Եշ. Նորակառոյց Ս. Ցարութիւն եկեղեցին փոխադրուելով նոյն աւուր Ս. Խորհրդոյն գործածուի։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Բերայի
Ատենապետ   Փոխ-Ատենադպիր
Յ. ՊՕՇՆԱԿԵԱՆ   Գ. ՍԷԼԻՄԻԹՃԵԱՆ

Ըստ որոշման Պատկ. Քաղ. Ժողովոյ, Ազգ. Կեդր. վարժարանի Նախապատրաստական դասարանի բացումը տեղի պիտի ունենայ ամսոյս 16ին Դշ. օր, Ղալաթիոյ Կեդր. Նախակրթարանի յարակից ընդարձակ սրահին մէջ ։

Աշակերտիլ փափաքողներ կը հրաւիրուին ներկայանալ իրենց ծնողաց կամ պաշտպանին հետ Խնամակալութեանս խորհրդարանն ի Ղալաթիա. ամէն օր առաւօտէն մինչ կէս օր և առնուննին արձանագրել տալով՝ ստանալ մուտք ձեւակերպութեանց մասին հարկ եղած տեղեկութիւնները ։

Աշակերտիլ փափաքողք պարտին իրենց ծննդեան վկայագրին հետ՝ Խնամակալութեանս ներկայացնել նաև ցարդ իրենց յաճախած վարժարանին հոգաբարձութեան կողմանէ վաւերացեալ բարի վարուց վկայագիր մը։

Ի դիմաց
Ղալաթիոյ Ազժ. Խնամակալութեան
Ատենապետ   Ատենադպիր
Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ   Յ. ԽՍԱԵԱՆ
1 Ապրիլ 1897 Ղալաթիա

Ազդարարութիւն Ուսումն. Խորհրդոյ. —Ուսումնական Խորհուրդս այսու պաշտօնական ազդարարութեամբ Պատ. ազգայնոց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Պէրպէրեան բարեհամբաւ վարժարանի տեսչութեան կողմանէ առինքն ներկայացեալ մէկ առաջարկութեան վրայ, որով պատրաստակամութիւն ցոյց կուտայ (15) տասն և հինգ ոսկւոյ տարեթոշակաւ գիշերօթիկ որբեր ընդունիլ և դաստիարակել և կը հրաւիրէ զանոնք որպէս զի անհատաբար կամ ընկերովի իրենց որդեգրած որբերն, եթէ կամին, յանձնեն յիշեալ վարժարանի տեսչութեան խնամոց։

2 Ապրիլ 97 Կ. Պոլիս   (Կնք)

—Պաշտօնական Ծանուցում Տնտես. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան. —Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ միամեայ մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ 1895 մայիս 1էն 1896 ապր. 30, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ ներկայացուած և անոր յար և նման մէկ օրինակը կախուած է յիշեալ Ս. եկեղեցւոյ բակն ի տես թաղեցւոց։ Տնտես. Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ թաղի Պատ. ազգայնոց որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ եթէ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյ։ Որոշեալ պայմանաժամին լրումէն յետոյ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

3 ապրիլ 1897   (Կնք)

Սան Ռէմօյէ (Իտալիա) աղետալի գոյժ մը կուգայ։ Մարտ 30ին (ապրիլ 11) հոն իր կոյս հոգին աւանդեր է Օր. Եւգինէ Ց. Ֆնտգլեան։ Ծաղիկ հասակի մէջ իրեններուն սէրէն ու համակրանքէն և զինք ճանչցողներուն մեծարանքէն կորզուած այս յուսալից Օրիորդը փայլուն շրջանաւարտն էր Սկիւտարի Աղջկանց Ամերիկեան Կրթարանին, և մշակուած, զարգացած գլուխի մը հետ կը միացնէր բարի սիրտ մը։ Հաւասարապէս ուսումնասէր և բարեգործ էր։ Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան ատենադպիրն եղած էր երկու տարիի չափ։ Մխիթարութիւն կը մաղթենք իր ընտանիքին։ Կը լսենք թէ կարգադրութիւնք կ'ըլլան իր մարմինը Կ. Պոլիս փոխադրելու։

Մանուկեան, Տամլամաեան, Իսթանպօլլուեան և Մուրատեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զգառնաղէտ կորուստ զոր կրեցին յանձին

ԱՅՐԻ ՏԿՆ. ՄԱՐԻԱՄ Ղ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ
(կողակից
Հանգուցեալ Մ. Ղազար էֆ. Մանուկեանի)

որ հանգեաւ ի Տէր յետ երկարատեւ հիւանդութեան։

Ցուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարի Կիւրակէ ժամը 6½ին (Ը. Թ.) ի Ս. Թագաւոր Եկեղեցւոյ Գատը գիւղի, ուստից հանգուցելոյն մարմինը փոխադրուելով գերեզմանատունը՝ անդ պիտի ամփոփի։

Գատը-գիւղ, 5/17 ապրիլ, 1897

Կառուղքէն ի Գատը-գիւղ շոգենաւը կը մեկնի ժամը 6ին։

Մահազդ չընդունողներէ կը խնդրուի իբրեւ այն նկատել զներկայս։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին նոյն մզկիթն երթալով ուրբաթու աղօթքը կատարեց և յետոյ Կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին պուլկարական գործակատար Մ. Մարքով, Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարք Գերբրշ. Տ. Ազարեան Սրբազան, սերպ դեսպանատան զինուորական կցորդն ու առաջին թարգմանը, գերման զօրավար Լէնքէ, ճարոնցի երկու սպայ, ռուս դեսպանատան պահականաւորն հրամատարը, անգլիական ու գերմանական դեսպանատանց պահականաւորաց սպայք և այլք։ Ներկայից ոմանք սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ. —Թէրսանէի մէջ մակոյկի ձեւով տասպաներ կը շինուին. ասոնք իբրեւ շարժուն կամուրջ պիտի ծառայեն՝ մարտանաւերէն զօրք փոխադրելու՝ ծանծաղ ծովեզերքները։ Թէրսանէի գործարանին մէջ չորս թնդանօթ և թնդանօթի տասներկու սահնակներ շինուեցան որք մարտանաւերու մէջ պիտի զետեղուին։ Անցեալ իրիկուն Քէօթահեայէն Հայտար Փաշա բերուեցան հարիւր մնտուկ Մարդինի հրացան և 240 մնտուկ փամփուշտ։ Հելլենական սահմանագլխոյն, Էլասոնայի, Եաննայի, Սէրֆիչէի ու Սելանիկի զինուորական հիւանդանոցներուն համար զանազան իրեղէններ և 500 վրան Սելանիկ ժամանեցին։ Գարահիսարի պահեստի վաշտերն սկսան հետզհետէ Մուրատլը ժամանել։

Իզմիտէն կը հեռագրեն թէ Թոյիֆ շոգենաւն երկու վաշտ զօրք և 200էն աւելի գրաստ առնելով, երէկ իրիկուն ժամ 10ին Թէքիրտաղ ուղեւորեր է։ Էնկիւրիի երկաթուղիով երկրին ներսէն ըէտիֆ զօրաց ժամանումը կը շարունակէ։ Ալէմդաղ Փաշա շոգենաւն երէկ Իզմիտ վերադարձեր է և հոն գտնուած զօրքերն առնելով, այսօր Թէքիրտաղ պիտի տանի։ Թէքիրտաղ հասնող զօրքերն անմիջապէս Մուրատլը կը ղրկուին, ուսկից կառախումբով կը դիմեն սահմանագլուխ։ Թէքիրտաղի խուլամ երեւելիներէն Աչմէտ պէյ իր ագարակէն 250,000 հօխա յարդ նուիրեր է բանակին երիվարներուն համար։ Մախսուսէի Կէրէֆ շոգենաւն զինուորական հագուստ ու դեզօրէք տարաւ ի Սելանիկ։ Հըֆզ-ը-Րահման մարտանաւին նորոգութիւնք ու սպառազինութիւնք աւարտած ըլլալով, նաւարանէն դուրս ելաւ և ծովու բացը խարսխեց։ Պատրաստ եղած մարտանաւերուն մէջ նաւային զինուորներ կը զետեղուին փութով։ Կայս. անձնապահ զօրաբանակին հրամանատար Րէուֆ փաշայի որդին, Մէհմէտ Ալի պէյ, որ Գերմանիոյ մէջ կը կատարելագործէր իր զինուորական ուսումը, կայս. Իրատէով Պոլիս կանչուեցաւ։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ.— Մայրաքաղաքիս զանազան ազգաց հոգեւոր պետերու ներկայացուցիչք, Ռուսիոյ դեսպանատան Բ. քարտուղար Մ. Մանսուրով, դեսպանատան երէցն և այլք շնորհաւորական այցելութիւն տուին Ցունաց Նորընտիր Պատրիարք Տ. Կոստանդիանոսի ։ Նախկին Պատրիարք Տ. Նէօֆիթոս, Նախորդ Պատրիարք Տ. Անթիմոս, մետրապոլիտներու մեծ մասը, Լոնտոնի օսմ. դեսպան Քոստաքի փաշա և Սամոսի իշխան Ստէֆանաքի Միլիօրիս պէյ շնորհաւորական հեռագրեր ուղղեցին նորընտիր Պատրիարքին։ Տ. Կոստանդիանոս նոյն անունով հինգերորդ Պատրիարքն է ։ Կոստանդիանոս Ա. պաշտօնավարած է Քրիստոսի 674 թուականէն մինչեւ 676, Կոստանդիանոս Բ. 754էն 766, Կոստանդիանոս Գ. 1056էն 1064 և Կոստանդիանոս Դ. 1154էն 1156 ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը նկատելով որ Մալիյէէն ամսաթոշակ ստացող կարօտ անձերէ ոմանք մեռած են, բայց արձանագրութիւնք չեն ուղղուած, գրեց նահանգներն որ այս կարգի անձանց նկատմամբ քննութիւն կատարելով արդիւնքը տեղեկագրեն։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ բանտը գտնուող բանտարկեալք եօթանասունի չափին արհեստի տէր ըլլալով, կուսակալութիւնն որոշեց որ այս անձինք իրենց արհեստն ի գործ դնեն բանտին մէջ։ Այս գրութիւն Արքեպիսկոպոսի կղզեաց բանտին մէջ արդէն գործադրուելուն համար կուսակալութիւնը նոյն նահանգէն տեղեկութիւն ուզեց թէ բանտարկեալք ի՞նչ տեսակ արհեստներով կը զբաղին ։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐ.— Անատոլուի նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա Բ. Դրան տեղեկագրեր է թէ կայս. Դ. զօրաբանակին շրջանակին մէջ գտնուած զինուորական ուղիներն աւրուած ըլլալով, անմիջական նորոգութեանց կը կարօտին, ըստ որում զինուորական տեղափոխութիւնք դժուարութեանց կը հանդիպին։

ԷՏԻՐՆԷԻ մէջ կառուցանելի զինուորական պաշտօնատան շինութեանց վրայ հսկելու համար Ահմէտ Ճաւիտ փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեր է։

ԷՏԻՐՆԷԻ նահանգին ելմտական քննիչ Վասֆի պէյ, որ Սելանիկի նահանգին կառավարական սնտուկներուն վիճակը քննելու համար հոն ղրկուած էր, իր պաշտօնն ի գլուխ հանելով, Էտիրնէ վերադարձեր է։

ՏԷՖԹԷՐԽԱՆԷԻ վերատեսչութիւնը՝ կալուածոց առուծախի գործողութիւններն աւելի կանոնաւորելու համար՝ Կ. Պոլսոյ կալուածագրոց դիւանն ու արձանագրութեանց դիւանը միացուց և տասը ճիւղի բաժնեց։

ՀՐԷՇ. — Սելանիկի մէջ անցեալները հրեայ կին մը երկու գլուխով հրէշ մը ծներ է մեռած։

ԼԱԲՍԷՔԻԻՆ հետեւեալ ոճիրը կը հաղորդեն.— Տեղւոյն մաքսատան նորընտիր քարտուղար Հաճի Քեամիլ էֆ որ տակաւին նոր հասած էր քաղաքն ոճրի մը զոհ գնաց։ Քեամիլ էֆ. քաղաք ժամանելէն մէկ քանի օր յետոյ Ալի անուն 22 տարեկան երիտասարդ մը եկաւ հոն և Քեամիլ էֆ.ի տան մէջ բնակեցաւ. բարեկամներն հարցուցին մաքսատան քարտուղարին թէ ո՛վ է այդ երիտասարդ, պատասխանեց թէ իր քեռորդին է։ Իրիկուն մը Քեամիլ ու Ալի իրենց տան մէջ լաւ մը արբեցան և Քեամիլ գինովցած սկսաւ քնանալ. Ալի նոյն միջոցին զմելիով մորթեց իր մօրեղբայրը։ Ալի այս ոճիրը գործելէ յետոյ կառավարութեան պաշտօնատունն երթալով անձնատուր եղաւ և խոստովանեցաւ իր ոճիրը։

ՀՐԴԵՀ. — Երէկ գիշեր ժամ 2ին Գուզկունճուքի բարձանց վրայ՝ Սուլթան Թէփէսի հրդեհ ծագելով խոշոր տուն մը այրեցաւ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
5 ԱՊՐԻԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		19 08½
Ամենէն բարձր գին	»	19 14
Ամենէն վար գին	»	19 07
Օսմանիյէ	»	69 —
Րումէլիի երկաթ. փր. գոց.		87 50
Ամենէն բարձր գին		89 —
Ամենէն վար գին		87 50
Ռէժի	»	11 30
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	6 10
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	3 85
Թրամուէյ բաժնեթ. ղրշ.		6 90
» ժուխսանս »		2 15
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		2 36
Թրամուէյ պարտամ. փր.		490 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	342 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	456 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո.		3 10
» ութ » »	»	3 50
Րում. երկ. մէկ » »	»	— —
» » ութ » »	»	— —

ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո. ք. կ.		— —
Րումէլիի երկաթուղի փր.		— —

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109 —
Փարիզ 3 » փր.		23 02½
Ֆիորին մանտա	»	10 87½

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 փրանքնոց	ղրշ.	87 9
Անգլիական ոսկի	»	109 36
Բօլ Էմբէռիալ	»	90 05
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 05
Րուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8 59
Քըրըմից		51 10
Մէթալիք		97 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ
ՓԱՐԻԶ, 16 ԱՊՐԻԼ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	փր.	102 55
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. բաց.	»	17 45
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. գոց.	»	17 37
» » » Բ.	»	29 30
» » » Գ.	»	18 30
Օսմանիյէ	»	310 —
Րումէլիի երկաթուղի	»	84 50
Օսմ. Բանքօնօթ	»	406 —
Մաքսատուն	»	424 —
Օսմ. Ռէժի	»	262 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	500 —
Քրէտի Լիօնէ	»	752 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3182 —
Իտալական Ռանթ	»	90 30
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	20 135
Դրամադեղչ	»	2 —

Լոնտոնի, Պերլինի և Վիեննայի Պորսաները գոց են տօնի պատճառաւ։

—Երէկ Բերա Քաֆէ Քօմերսի մէջ, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Քոնս.ի վրայ եղած գործերն 19 ղրշ. 04էն 7 փր. եղան։ Իսկ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Սակարանի մէջ Քոնսոլիտը 19 ղրշ. 01 փր. Երկաթ.85 փր. բացուեցան ։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի յարմարութիւն (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Սկոքիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպուգճեանց դէմ)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Խրխօվէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՏՔԴ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Ի Բարիզ եւ Միջերկրական իր գիտնական պտոյտէն Կ. Պոլիս դարձած, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, ի Հանիա, Թուլումպաճեան, եւ Դշ. կէս օրէն ետքը հիւանդները ձրիապէս կը դարմանէ Անտոն Պաշխաեանի դեղարանը, նոյն թաղին մէջ։ Ներքին հիւանդութիւններէն զատ, մանաւանդ վիրաբուժութեան եւ մանկաբարձութեան մէջ Տքդ. Ճէվահիրճեանի համբաւը այնքան արդարապէս հաստատուած է որ տարակոյս չունինք թէ իր բազմաթիւ յաճախորդներ զինք պիտի ըլլան զինք իր գործունէութեան ասպարէզը դարձած տեսնելով վերստին։

ՏՕՔԹՕՐ
ՀՐԱՆՏ Գ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատէլֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—4 (ըստ Ե.)

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷ
Արտօնեալ եւ Վկայեալ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ՀՐԱՉԵԱՅ Ա. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Ա. Իր իրաւագիտական շրջանն աւարտած, կը ստանձնէ ջէզայի, հուգուգի, վաճառականական եւ պատժական ամէն տեսակ դատեր ։

Բ. Այն դատերը զորս պէտք է վարել թէ՛ Իզմիրի, թէ գաւառներու եւ թէ մօտակայ գաւառներու մէջ, ի հարկին իսթինաֆի եւ թէմեիզի պարագաներով ։

Գ. Կը խմբագրէ եւ կը թարգմանէ դատական եւ օրինական ամէն գրութիւններ Տաճկերէնէ ի Գաղղիերէն եւ փոխադարձաբար. վարձք գոհացուցիչ. գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն երաշխաւորեալ. բաց ի Կիրակիէ ամէն օր պատրաստ է իր գրասենեակն ։ 4—20

Իզմիր, Էսկի Կէօմրիւք Ճատտէսի

ՏՈՔԴ. Ա. ՔԱՐԱՔՈԶ

Մասնագէտ երկու սեռի ծննդամիզական, գաղղ. և մորթային ախտերու.

Հռչակաւոր Բրոֆ. Ֆուռնիյէի և Կիյոնի դրութեամբ, նոր և ազդու միջոցներով կարճ ժամանակի մէջ հիմնապէս բուժում կը խոստանայ ծննդական գործարանաց ախտերու։ Խորհրդակցութիւնք՝ ամէն օր ժամը 3 էն 12 (Ը. Թ.), բոլորովին նորագոյն մէթոտով հաստատած իր եւրոպական դարմանատան մէջ, Բերա Մեծ-Փողոց Պօն-Մառշէի դիմաց, 367 թիւ ծաղկեվաճառի վրայի տունը ։ 26—7

ՏՈՔԴ. ՅԱԿՈԲ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Լուսնոտութիւնը բոլորովին կը դարմանէ և մասնագէտ է ծննդամիզական ու մորթի հիւանդութեանց։ Իր դարմանատունը փոխադրած է Բերա Պէօյիւք Բարմաք Գաբու թիւ 10 տունը։ Ըստ առաջնոյն Գշ. Եշ. ու Շբ. կէսօրէն մինչեւ ժամ 11 կը գտնուի Պոլիս կամուրջին գլուխ Քիւչիւկեան դեղարանն և ուրիշ ատեններ ալ իր դարմանատունը ։

Հրատարակուելու համար յղուած կամ նամակ ղրկողներէ կը խնդրենք որ թղթին միայն մէ՛կ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում և դժուարութիւն կը ծագին։

COMPAGNIE ROSSIA A St. PÉTERSBOURG

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (հին Մուսդաֆա թէզը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՎԻՔԹՕՐ ԲԷՔՔԷՆ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԹ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000	Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ. մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գարաքէօյ Եէնի-խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ
970,000,000 ՖՐԱՆՔ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե՛ՒՐՈՊԱ
Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ զ'Իթալիէն 1, 3
էր Լըբէլթիէ փողոց անկեան վրայ
1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. Ներու վճ.	1,219,000,000
1896 ի տարեշրջան	
Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000
1897 յունուար 1	
Աւանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա	43,000,000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք	4,285000000

Տիեզերական ապահովագիր
Շահաբաժիններու բարգմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու ոըոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ
Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՕԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Լօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայէ և Պոլսոյ միջև կանոնաւորապէս Բանող
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութիւն
Նաւուղիէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, չոռնչի կարճառըեան, շնչարգելըըեան դէմ, Եւն.

Այս Թանկագին գեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, եւլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհաճոյ խուխուռումներով գիշեր ցերեկ հազացող եւ հանգիստը կորանցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս աննման գեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

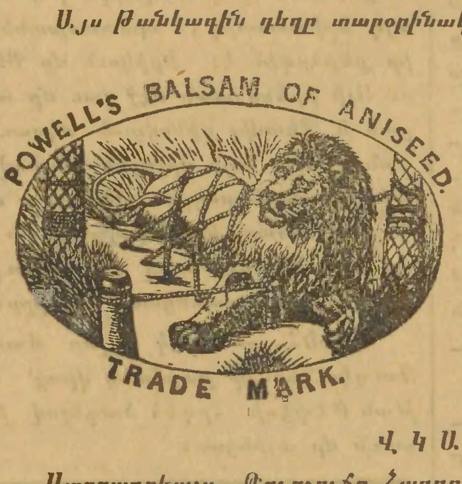

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրքուհը Հագըը էֆ., բնակեալ Տօփա-Պաղչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնս օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվոտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Քարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԷՍԱՏ ՀԱԳԸՐ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմոնտ Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվոտա փողոց Թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ԿՈԶՄՈՍ Յ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ

(ԿՕՇԿԱԿԱՐ)

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիյէ փողոց, Եալովա Օթէլի կից, Բէօփրիւլիւ Խանին (Նախորդ Տուլյունը Ռումուլիյէի) դիմացը Թիւ 12.

Կօշիկներու սոյն գործարանը կը մեցի ճաշակի մասին. Նախնական նիւթերը Փրանսական ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կը պատրաստէ փրանսական, անգլիական և օսմանեան ճաշակով, ամառնային և ձմեռնային ամէն տեսակ կօշիկներ, չափու վրայ կամ պատրաստ։ Մասնագիտութեամբ կը դարմանէ (Նասըր) կոշկոռ ունեցող ոտքեր, մասնաւոր կօշիկ պատրաստելով կը հաւասարեցնէ կաղ ոտքեր և մանկտիներու օրօրոցի մէջ ծռած ոտքերուն մէկ զոյգ կօշիկ պատրաստելով ապագայ անպատեհութիւններու առաջքն առնելով ... և ոչ ամ ան գ... յարգոյ յաճախորդներ ... ապսպրանքները ... շինել։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1. Չտպուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։ — 2. Ցանուն լրագրին Ընկալագրեր, փոխանակագրեր, Նամակատան դրամաթուղթեր, Չէքեր, եւլն. վաւերական են՝ լրագրոյն արտօնատէրին ստորագրութիւնը կրելու պայմանաւ միայն։ — 3. Բաժնեգիները Թուրքիոյ համար արծաթ մեճիտի և արտասահմանի համար ֆր. ի հաշիւով են, մեճիտը 20, ոսկին 108 դրուշէն։ — 4. Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է, բաց ի Բօսֆորի ծախքէն։ — 5. Թղթատարի ծախքն իր վրայ առնլով «Բիւզանդիոն» ա՛յնքան մեծ զոհողութիւն մը կրած է արդէն որ զեղչուած բաժնեգնի առաջարկներ անընդունելի են։ — 6. Ամէն գաւառացի ազգային որ ինքզինք Թերթին Խմբագրութեան ծանօթացնելէ ետքն իր բնակած քաղաքին, գիւղախմբին կամ գաւառին ազգային, կրթական կամ տնտեսական խրողութիւններուն, դէպքերուն և հանգամանքներուն վրայ ամիսը մը չափ ճշգրիտ և ամփոփ տեղեկութիւն հաղորդէ, իրաւունք ունի Թերթին Թղթակիցը նկատուելու, տարեկան Թերթ մը ստանալու, և յառաջիկային դրամական փոխարինութիւն մը, եթէ իր նամակներ նա՛և գրական արժանիք ունին։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ դիւրութիւնք կը տրուին Բիւզանդիոնի Խմբագրատան մէջ։ Ո՛չ միայն կարեւոր զեղչ մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցումներու գնոյն վրայ, այլ և առաջարկութիւններուն պատասխաններն ընդունելու և հաղորդելու միջոցները կ'ընծայենք։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏԲԴ. ԼԱԼՈՐԻ. — Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւնները, անզգամութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը վասեցնէ ոյժերու կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց առօր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդութիւնն անմիջական եւ միայն է։ Մելամաղձութեան ախտանիշք կ'աննետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏԲԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զտէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ որ վարժութիւնն հիւանդը չասածն կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աչքը կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լեցուիլ, չըթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տբդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծիք։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 եւ 97։

ՌԷՅՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցըւած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլի կը գրէ. «Բիչ մը առեն Րէյնօլտի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասոր չափ ազդեցիկ դեղ չէ»։ ՀԻԱՑԱՆԱԿ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ու ոանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին՝ ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՅի անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97. Եուքսէք Գալտըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ԾԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

(20)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՓԷ

ՑԱՆՑԱՒՈՐԸ

Ամենքն ալ բռնած էին զայն երբեւ լոկ հաճոյից ընկերուհի մը և յետոյ լքած էին, երբ նեղացուցիչ դարձած էր իրենց։ Վերջիններն իսկ, բժիշկցու մը որուն հանդիպած էր Պիւլիէի սրճարանին մէջ, միակ գիշերէ մը վերջ արձակած էր զայն, քան ֆրանք տալով անոր իբրև յետին հանրակնոջ։ Այս պատճառաւ սիրոյ դէմ զզուանք կը տածէր երկու ամսէ ի վեր, երբ իր դէմ ելաւ Քրէթիէն։ Այս վերջնոյն վրայ անգամ մ'ալ խաբուած էր, միւսներէն աւելի աղնիւ կարծելով զայն։ Անտարակոյս մեծ չարութիւն մ'էր այսքան անսիրտ կերպով լքանել զինքն, երբ իրմէ յղի մնացած էր։ Սակայն Քրէթիէն խոստացած էր իր վրայ լուր տալ, աղուն հոգ տանիլ, եթէ ապրէր։ Բայց Բէբինէդ գրէթէ վստահութիւն չունէր այս մասին։ Կը գուշակէր թէ Քրէթիէն կասկածներ յղացած ըլլալու էր իր հայրութեան վրայ, և թէպէտ իրենց կապակցութեան բոլոր տեւողութեան միջոցին զգաստ եղած էր, սակայն իր տգեղ անցեալն յիշելով, բաւական բնական կը գտնէր այս կասկածները։ Վերջապէս, ծննդաբերութեան համար պէտք եղածը թողած էր, նախնական ծախուց նպաստած էր։ Եւ Բէբինէդ գրեթէ կ'արդարացնէր զայն, այլ ևս ոխ չէր պահեր անոր դէմ, և իւրովի կ'ըսէր. «բէ՜հ, ամէն բան կարգի պիտի մտնէ», մնաց որ համակերպութեան ու անփութութեան աքանչելի հոգին ունէր, որ աղքատներուն յատուկ է։

Սակայն և այնպէս իր կեանքը շատ տխուր եղած էր։ Ընկերուհիներն որք իր վրայ կը նախանձէին երբեւ ամէնէն սիրունն ու վայելչագեստն, իմացան իր վիճակն եւ փոխանակ արգահատելու, չարամիտ կատակներով հետն ինկան։ Անոնց մէջ կար մանաւանդ քսանամեայ չարասիրտ սատանուհի մը, որ կը ծաղրէր զայն ամբողջ գործաւորուհիներուն առջեւ, և երբեմն ալ ծակուծուկ տեղեր, անոր կը թելադրէր գարշելի խորհուրդներ, կը համարձակէր խօսիլ ըմպելիներու, խորհրդաւոր միջոցներու վրայ։ Սակայն առաջին գործաւորուհին, բարի աղջիկ մը, որ այդ ճամբէն անցած էր, քիչ մը մխիթարեց հէք Բէբինէդն և պատեհ ժամուն անոր տրւաւ ծննդաբերութեան ատեն տան մը հասցէն, Լօժիրար փողոցի վերի կողմը, ուր շատ լաւ պիտի խնամուէր։

Առաջնակարգ մանկաբարձ Տիկին Լակաս, այխտավաճառի մը խանութին վրայ գտնուած իր տան նշանակին վրայ ներկայացուած էր սև մետաքսեայ շրջազգեստով, այցելութեան Թիկնոցով ու գոց գլխարկով մը, և որ իր Թեւերուն վրայ կը կրէր փառաւոր ու Թոթոշիկ մանուկ մը, ճերմակ ժանեակներով խանձարրապատ, և ծաղկած կաղամբներու շարքի մը մէջէն կ'անցնէր որոնցմէ դուրս կը ցցուէին մանուկներու գլուխներ։ Տիկին Լակաս բնաւ չէր նմաներ իր խորհրդանշական պատկերին, և վայելչաւէր կին մ'ըլլալէ հեռի էր։ Մեր ցլաչան մը (պուլտակ) գլուխն անցուցէք կեդծամաւոր գդակ մը և ձեր առջեւ պիտի ունենաք այս յարգելի կնոջ կատարեալ պատկերն, որ, բարեբաղդաբար, ցլաչան պէս քիչ մը բարութիւն կը ծածկէր իր գձպ՞ի կերպարանքին տակ։ Անհարազատ մանուկներով ծանրաբեռնեալ այս հէք արարածներուն համար, զորս իր տունը կը հիւրընկալէր առանց չափազանց կթելու, խստասիրտ էր, բայց գթոտ։ Մայր Լակաս, — պեխաւոր վաթսնամեայ մը որ երկեմարդու պէս խման մ'էր. արժանի է Մայր Լակաս կոչուելու, — հինգ սենեակով բնակարանի մը մէջ երկոտասնեակ մահճակալ զետեղելու հնարքը գտած էր, առանց հաշուելու խոհանոցին մէջի պլլուած անկողինն որոյ վրայ կը պառկէր սպասուհին. և երեսուն տարիէ ի վեր որ այս մանկաբարձ խաթունն իր արուեստն ի գործ կը դնէր իր խճողեալ բնակարանին մէջ, — բայց այնքան մաքուր պահուած, որ տղաբերքի տենդը քիչ կոտորած կ'ընէր հոն, — երկու սեւէ հազարաւոր Փրանսացիներ արձակած էին հոն ցաւի և վախու առաջին ճիչն որով բոլոր մարդիկ ի սկզբան կը յայտնեն իրենց ապրելու ուրախութիւնն։ Եթէ տոհմանշաններ ունեցած ըլլային, այս նորածիններուն գրեթէ ամենքն ալ տհաճութեամբ պիտի տեսնէին որ այդ տոհմանշաններն անհարազատութեան ձողով մը պիտի դրոշմուէին. բայց կանխաւ աղատ էին այս ազնուապետական նուաստացումէն, երեք չորրորդն սեռած լինելով մանկամարդ գործաւորուհիէ մը որ վաճառատունէն շատ ուշ վերադարձած էր իր ծնողաց տունը, կամ գեղացի սպասուհիէ մը որ հասարակաց պարտէզի նստարանի մը վրայ հայրենակից զինուորականի մը քով նստելու դժբաղդութիւնն ունեցած էր։ Մայր Լակաս որ — կրկնենք — բարեսիրտ էր, այս դեռատի աղջիկ-մայրերուն նըկատմամբ ճշմարիտ մօր մը հոգածութիւնը ցոյց կուտար։ Երբ անգամ մը կանխիկ ստանար վարձքը, — բան մը որուն շատ կարեւորութիւն կուտար. — ամէն ջանք ի գործ կը դնէր ցաւագին գիրութիւնն անոնց հանդուրժելի ընծայելու համար։ Եւ առանին հանգարտութեան ժամերու մէջ, — որք պէտք է խոստովանիլ, բաւական հազուադէպ էին, — մանկաբարձն իսկ սենեկին մէջ իսկ կը հաւաքէր իր ծցուոր կամ ծննդական Թոշակաւորներէն մի քանին, և հաճոյաբար Թուղթ կը բանար անոնց, անշուշտ միշտ գուշակելով թէ խարտեաշ պարոն մը—«դուփայի» Թագաւորը—կամ Թէ Թխադէմ երիտասարդ մը—«սպաթի» մանչը, — հակառակ երեւոյթներուն, սիրելէ չէր դադրած «մաչայի» կամ «օրիայի» աղջիկն, և Թէ ամէն տեսակ դժուարութեանց հակառակ, վերջապէս պիտի դարմանէր իր սխալները։

Բէբինէդ, Քրէթիէն Լէքիւյէի մեկնելէն վեց ամիս վերջ, որոյ լուրերէն միշտ զրկուած էր, այս մասնաւոր հիւանդանոցին մէջ ծնաւ քաջառողջ արու զաւակ մը։ Մայր Լակաս, իր նշանակին վրայ ցուցուած պաշտօնական արդարութեան հակառակ, իր չարփուշնն ու սապգեստն հագնելով, քաղաքապետական պաշտօնատունը տարաւ մանուկն և իր սովորութեան համեմատ պողոտաց մը քթախոտ մեծաբեկ ծննդոց վերակացու պաշտօնէին։ Այս համեստ պաշտօնատարն բստ օրինի ստուգեց նորածին մանկան սեռն և քաղաքային վիճակի տոմարին մէջ արձանագրեց զայն, Քրէթիէն Ֆորժա անուամբ, որդի Բէբին Ֆորժայի և անծանօթ հօր, — եւս՝ ինչպէս իրենց երկու վկաներու, միշտ միևնոյն անձերն, զորս մանկաբարձն հետ բերած էր, այսինքն՝ փողոցի անկիւնին բնակիչն և գինիվաճառին ամենէն մօտ գինեվաճառին խանութը գացին և իրենց հաճոյակատարութեան շնորհուած գաւ մը պարգևը փոխանակեցին գինւոյ բաժակներու հետ։

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՊՕԶԱՃԵԱՆ